สำนักงาน เศรษฐกิจอุตสาหกรรม | OFFICE OF INDUSTRIAL ECONOMICS

วารสาร
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม
INDUSTRIAL ECONOMICS JOURNAL

ปีที่ 18 ฉบับที่ 69 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2565 ISSN : 1905-0992 www.oie.go.th

เพิ่มขีดความสามารถ ภาคอุตสาหกรรมไทย

ผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ

บทความพิเศษ
- ภาวะเงินเฟ้อ : กับดักเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมไทย
- สินค้าอุตสาหกรรมไทยจำเป็นหรือไม่ในการใช้กฎการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเต็มส่วน (Full Cumulation : FC)
- ผลกระทบสงครามรัสเซีย-ยูเครน ต่อภาคอุตสาหกรรมไทย

เกร็ดความรู้คู่อุตสาหกรรม
- ผลกระทบของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยจากกรณีความขัดแย้งระหว่างประเทศรัสเซีย-ยูเครน

สัมภาษณ์พิเศษ
นางสาวณิรดา วิสุทธิชาติธาดา
ผู้อำนวยการกองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

สามารถติดตามข่าวสาร
สาระน่ารู้ด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ที่ :

fanpage facebook®

CONTENT

ปีที่ 18 ฉบับที่ 69 เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2565

เรื่องเด่นประจำฉบับ

3 เพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมไทย ผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ

บทความพิเศษ สศอ.

9 ภาวะเงินเฟ้อ : กับดักเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมไทย

14 สินค้าอุตสาหกรรมไทยจำเป็นหรือไม่ในการใช้กฎการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเต็มส่วน (Full Cumulation : FC)

20 ผลกระทบสงครามรัสเซีย-ยูเครน ต่อภาคอุตสาหกรรมไทย

สัมภาษณ์พิเศษ

24 นางสาวณิรดา วิสุทธิชาติธาดา ผู้อำนวยการกองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ภาวะแนวโน้มเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

30 สรุปดัชนีอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 2/2565 และการคาดการณ์

นานาสาระ

34 พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกับไทย

เกร็ดความรู้คู่อุตสาหกรรม

38 ผลกระทบของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทย จากกรณีความขัดแย้งระหว่างประเทศรัสเซีย-ยูเครน

รอบรั้วอุตสาหกรรม

42 ภาพกิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา

OIE Business Indicator

43
- การส่งออก – นำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมไทย
- The Early Warning System of Industrial Economic
- ดัชนีชี้นำเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (MPI)

บรรณาธิการแถลง

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่าน วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ฉบับที่ 69 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2565 นำเสนอเรื่องเด่น **เพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมไทยผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ** บทความพิเศษเรื่อง **"ภาวะเงินเฟ้อ : กับดักเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมไทย"** "สินค้าอุตสาหกรรมไทยจำเป็นหรือไม่ในการใช้กฎการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเต็มส่วน (Full Cumulation : FC)" และ **"ผลกระทบสงครามรัสเซีย-ยูเครน ต่อภาคอุตสาหกรรมไทย"** สัมภาษณ์พิเศษพบกับ นางสาวณิรดา วิสุทธิชาติธาดา กับบทบาทผู้อำนวยการกองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ต่อด้วย นานาสาระ **พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนและความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกับไทย** เกร็ดความรู้คู่อุตสาหกรรม **"ผลกระทบของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยจากกรณีความขัดแย้งระหว่างประเทศรัสเซีย-ยูเครน"** แล้วพบกันใหม่อีกครั้งกับวารสารฯ ฉบับหน้า ค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี
บรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

ทองชัย ชวลิตพิเชฐ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

กฤศ จันทร์สุวรรณ
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดุสิต อนันตรักษ์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการชี้นำและเตือนภัยภาคอุตสาหกรรม

อนุวัตร จุลินทร
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

บรรณาธิการบริหาร

สมจิตต์ เอี่ยมวรชัย
เลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

บรรณาธิการ

กฤษฎา นุรักษ์
วรนารถ มีภูมิรู้
ณิชารีย์ อังศุมาลิน
ภคอร ก้องภพธนดล
พิชิตพล แก้วงาม
อัมพร สุวรรณรัตน์
ธนวัฒน์ ไทยแก้ว
ภูริตา มณียม
บุญอนันต์ เศวตสิทธิ์
เทพยุดา วงศ์วิรัติ
พิมพ์กมล ไชยสมภาร

ข้อความที่ปรากฏในวารสารเป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียน

หากต้องการนำข้อเขียนหรือบทความในฉบับ ไปตีพิมพ์ เผยแพร่ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดกรุณาติดต่อกองบรรณาธิการ

เพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมไทย

ผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ

ที่มา: ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ฉบับประชาชน
สืบค้นจาก http://nscr.nesdb.go.th

กองนโยบายอุตสาหกรรมมหภาค

ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายต่อการพัฒนาความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นความผันผวนของเศรษฐกิจโลก กฎกติกาทางการค้าระหว่างประเทศในรูปแบบใหม่ โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจต้องปรับตัวให้สอดรับกับความต้องการของผู้บริโภคและรูปแบบการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายด้านการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ประกอบกับอุบัติการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลกยังเป็นปัจจัยเร่งให้แต่ละประเทศจำเป็นต้องมีการทบทวนและปรับเปลี่ยนแนวทาง วิธีการ และกลไกการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะต่อไป เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถรับมือกับความท้าทายและแสวงหาประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงการพัฒนาที่สมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศ เน้นการพึ่งพาตนเองเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อความผันผวนของโลก

ในบริบทของประเทศไทยก็เช่นกัน ประเด็นเรื่อง**การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันได้ถูกกำหนดเป็นหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ**ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยมุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) **"ต่อยอดอดีต"** โดยมองที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) **"ปรับปัจจุบัน"** เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) **"สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต"** ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ไปพร้อมกับการยกระดับรายได้และความกินดีอยู่ดีของประชาชนในคราวเดียวกัน

สำหรับแนวทางการพัฒนาภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจะให้ความสำคัญกับการพัฒนากลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการและการท่องเที่ยว โดยมุ่งหวังให้ประเทศสามารถยกระดับการผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่า

ให้สูงขึ้น ขณะที่มีอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตเป็นกลไกขับเคลื่อนประเทศไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต รวมทั้งรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก ในขณะเดียวกัน จำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลกให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต โดยแนวทางการพัฒนาดังกล่าวได้ถูกผลักดันสู่การปฏิบัติผ่านการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนตุลาคม 2561

ผลการดำเนินงานด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันตามประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาข้างต้น ส่วนหนึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากผลการจัดอันดับ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ที่จัดโดยสถาบันจัดอันดับที่สำคัญ ได้แก่ International Institute for Management Development (IMD) และ World Economic Forum (WEF) ในภาพรวมยังเกาะกลุ่มอยู่ที่ระดับกลางและมีการปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่กลุ่มตัวชี้วัด Doing Business ของธนาคารโลกมีการปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากความพยายามของภาครัฐในการปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุน ทั้งนี้ **ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาในระดับตัวชี้วัดที่เป็นปัจจัยย่อย และข้อค้นพบสำคัญที่ได้จากการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลของสถาบันจัดอันดับ จะช่วยชี้ให้เห็นประเด็นเชิงนโยบายที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและติดตามการขับเคลื่อนอย่างใกล้ชิด** ยกตัวอย่างเช่น

จากผลการจัดอันดับของ IMD ปีล่าสุด (2564) ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับดีขึ้นจากปีที่แล้ว 1 อันดับ มาอยู่ในอันดับที่ 28 จากทั้งหมด 64 เขตเศรษฐกิจ โดยเมื่อพิจารณาผลในแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ มีอันดับเลื่อนลงถึง 7 อันดับ ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำสุดในรอบ 10 ปี โดยสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวลดลงของปัจจัยย่อยด้านการค้าระหว่างประเทศ ด้านระดับราคา และด้านการลงทุนระหว่างประเทศ ส่วนปัจจัยหลักด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน แม้จะมีอันดับที่ดีขึ้น แต่ปัจจัยย่อยบางตัวมีอันดับลดลง เช่น ปัจจัยย่อยด้านกรอบการบริหารด้านสังคม โดยมีสาเหตุมาจากตัวชี้วัดเรื่องเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ และอิสระในการดำเนินการของสื่อมวลชน ปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวแปรที่สะท้อนด้านความพร้อมในการปรับตัวของภาคธุรกิจให้ทันต่อพลวัตหรือค่านิยมที่เกิดขึ้น ปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่ปรับตัวลดลงจากปีก่อนหน้าถึง 3 อันดับ และปัจจัยย่อยด้านการศึกษา ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 56 เป็นอันดับต่ำสุดในกลุ่มปัจจัยย่อยทั้งหมด โดยมีสาเหตุหลักจากความไม่เพียงพอของบุคลากรในภาคการศึกษา อีกทั้งยังมีปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับการจัดอันดับคงที่ในอันดับที่ 49 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก จึงต้องติดตามและพัฒนาเรื่องสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขต่อ GDP และต่อประชากรของไทย ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับรั้งท้าย รวมถึงตัวชี้วัดเรื่องการบำบัดน้ำเสียและการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถูกเพิ่มเติมเข้ามาเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และประเทศไทยยังได้รับการจัดอันดับอยู่ในระดับต่ำมากในทั้ง 2 ประเด็น

ข้อค้นพบในการจัดอันดับความสามารถการแข่งขันของ IMD ข้างต้น สะท้อนให้เห็นประเด็นเชิงนโยบายที่ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้ปรับตัวดีขึ้นในอนาคต อาทิ

- **การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ** เช่น การพัฒนาพื้นที่พิเศษและส่งเสริมการลงทุนของอุตสาหกรรมใหม่ การส่งเสริม SME Startups, E-Commerce และวิสาหกิจชุมชน การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและส่งเสริมการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง
- **การเพิ่มประสิทธิภาพของภาครัฐ** เช่น การพัฒนาสู่รัฐบาลดิจิทัล การทำกิโยตินกฎหมาย (Regulatory Guillotine) การปรับระเบียบขั้นตอนการอำนวยความสะดวกภาคธุรกิจตามกรอบ Doing Business การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นอย่างจริงจัง
- **การเพิ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ** เช่น การพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงานและจำนวนแรงงานทักษะ การกำหนดมาตรการเพื่อดึงดูดกลุ่มผู้มีศักยภาพสูง (Talent) จากต่างประเทศให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยและจูงใจกลุ่มผู้มีศักยภาพสูงชาวไทยให้ทำงานในประเทศ การส่งเสริมศักยภาพการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการรายย่อย
- **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในด้านต่างๆ** เช่น ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน/ คมนาคม โดยเร่งรัดการลงทุนในโครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจกับสถาบันวิจัย และการให้แรงจูงใจในการลงทุนของภาคเอกชนเพื่อการวิจัยและพัฒนา ด้านสาธารณสุข โดยการเพิ่มจำนวนแพทย์และพยาบาล ด้านการศึกษา โดยการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัย สอดคล้องกับการพัฒนาของโลกยุคปัจจุบัน เป็นต้น

สำหรับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยที่จัดโดย WEF ล่าสุด จากรายงาน Global Competitiveness Report Special Edition 2020 ถึงแม้ว่าจะไม่มีการจัดอันดับขีดความสามารถ

ในการแข่งขันของประเทศอย่างเช่นปีก่อน ๆ แต่รายงานดังกล่าวได้แสดงถึงผลการประเมินความพร้อมของแต่ละประเทศในการฟื้นตัวจากวิกฤติและการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่ออนาคต ซึ่งผลการศึกษาที่สำคัญ (Key Findings) พบว่า ประเทศที่สามารถบริหารจัดการผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องมีปัจจัยที่เอื้ออำนวย ประกอบด้วย 1) เศรษฐกิจดิจิทัลขั้นสูง (Advanced Digital Economies) 2) ระบบสวัสดิการทางสังคมที่แข็งแกร่ง (Strong Social Safety Nets) และ 3) ระบบสาธารณสุขที่ดี (Robust Healthcare Systems) โดย **4 มิติสำคัญที่จะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ** ได้แก่ 1) Enabling Environment 2) Human Capital 3) Markets 4) Innovation Ecosystem ซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการฟื้นฟูประเทศและสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ด้วยการเร่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระยะยาว สนับสนุนด้านการศึกษา การพัฒนาทักษะ และดูแลประชาชนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการปรับตัวให้เท่าทันกับตลาดในอนาคตที่ยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงไป และสุดท้ายต้องสร้างปัจจัยเอื้อที่ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมสำหรับอนาคต

แน่นอนว่า ประเด็นเชิงนโยบายข้างต้นจะเกิดผลในทางปฏิบัติและส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม ย่อมต้องอาศัยการผลักดันและขับเคลื่อน

คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ (กอช.)

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2563

องค์ประกอบ

นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน

รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธาน

กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นฝ่ายเลขานุการฯ

การพัฒนาผ่านกลไกที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในบริบทของภาคอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมมีกลไกระดับชาติเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งในเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน นั่นคือ **คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ หรือ กอช.** ซึ่งเป็นคณะกรรมการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ โดยจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2536 และมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบ รวมถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ จำนวน 4 ครั้ง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2541 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 และล่าสุด คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 ซึ่งได้มีการปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ กอช. ให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีและข้อเสนอของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบที่ครอบคลุมและมีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน/คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศอย่างรอบด้าน ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่มูลค่าในทุกมิติ กอช. จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ครบถ้วนตามกระบวนการของนโยบายสาธารณะทั้งในระดับภาพรวม รายสาขา และรายประเด็น ตั้งแต่การก่อตัวของนโยบาย (Policy Formation) การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) การกลั่นกรองข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายของคณะรัฐมนตรี (Policy Decision) การประสานนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) ไปจนถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินนโยบาย (Policy Evaluation) ด้วยการบูรณาการแนวคิด มาตรการ และการดำเนินงาน เพื่อให้การทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันได้อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพสูง

กอช. จะเปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางการดำเนินการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างบูรณาการของคณะกรรมการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยการพิจารณาและสั่งการของรัฐมนตรี/ ผู้บริหารที่เป็นองค์ประกอบของ กอช. โดยเฉพาะประเด็นที่จำเป็น เร่งด่วน และมีความสำคัญสูงต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยอย่างเป็นองค์รวม จากการมีองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ที่ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาอุตสาหกรรม ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข ผู้บริหารส่วนราชการ/ องค์กรในกำกับของส่วนราชการ ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้บริหารองค์กรภาคเอกชน ได้แก่ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวน 3 ท่าน ร่วมเป็นกรรมการฯ โดยมีกระทรวงอุตสาหกรรมทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการฯ (ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ) โดยมีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดทิศทาง

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ รวมทั้งขับเคลื่อนและผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งในระดับภาพรวมและรายสาขาอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและทิศทางนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่กำหนด โดยบูรณาการกับ คณะกรรมการ/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ กอช. ยังมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชนให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิต มีการสร้างและประยุกต์ใช้งานวิจัยพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรม ตลอดจนสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย

ทั้งนี้ ที่ผ่านมา กอช. ได้ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจของประเทศ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ

- การพิจารณา กลั่นกรองและจัดทำแผนพัฒนา แผนแม่บท แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมถึงการพิจารณาแผนงาน/ โครงการ และจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น แผนพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม โครงการและสินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมภายใต้แผนปรับโครงสร้างฯ แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย (พ.ศ.2555-2574) แผนแม่บท/ ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา อาทิ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและเทคโนโลยีสารสนเทศ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมยานยนต์ แผนพัฒนาแร่เศรษฐกิจที่สำคัญ การจัดตั้งสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม/ สถาบันพลาสติก
- การกำหนดแนวทางและมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงพื้นที่ เช่น มาตรการจูงใจและผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาค การจัดตั้งเขตแรงงานเสรีในพื้นที่จังหวัดชายแดน
- การพิจารณามาตรการ แนวทางเพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) เช่น มาตรการเพิ่มขีดความสามารถอุตสาหกรรมไทยในการแข่งขันภายใต้กฎระเบียบของสหภาพยุโรป (EU White Paper)

- การผลักดันมาตรการสำคัญเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาในการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น การผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยใช้มาตรการปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ให้เอื้อต่อการลงทุน การพัฒนาฝีมือแรงงาน ตลอดจนสนับสนุนให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การแก้ปัญหาอุปสรรคด้านผังเมืองที่มีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม
- การส่งเสริมและผลักดันการจัดการการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน เช่น มาตรการจัดการการผลิตด้วยเทคโนโลยีสะอาด มาตรการจัดการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เป็นต้น

สำหรับการประชุม กอช. ครั้งแรก ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 คาดว่าจะจัดขึ้นภายในปี 2565 โดยมีประเด็นเชิงนโยบายที่คาดว่าจะนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของ กอช. อาทิ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมสำคัญที่จะนำเสนอเป็นแผนระดับ 3 ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics) และอุตสาหกรรมพืชกัญชง การส่งเสริมและแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อพัฒนาภาคอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน

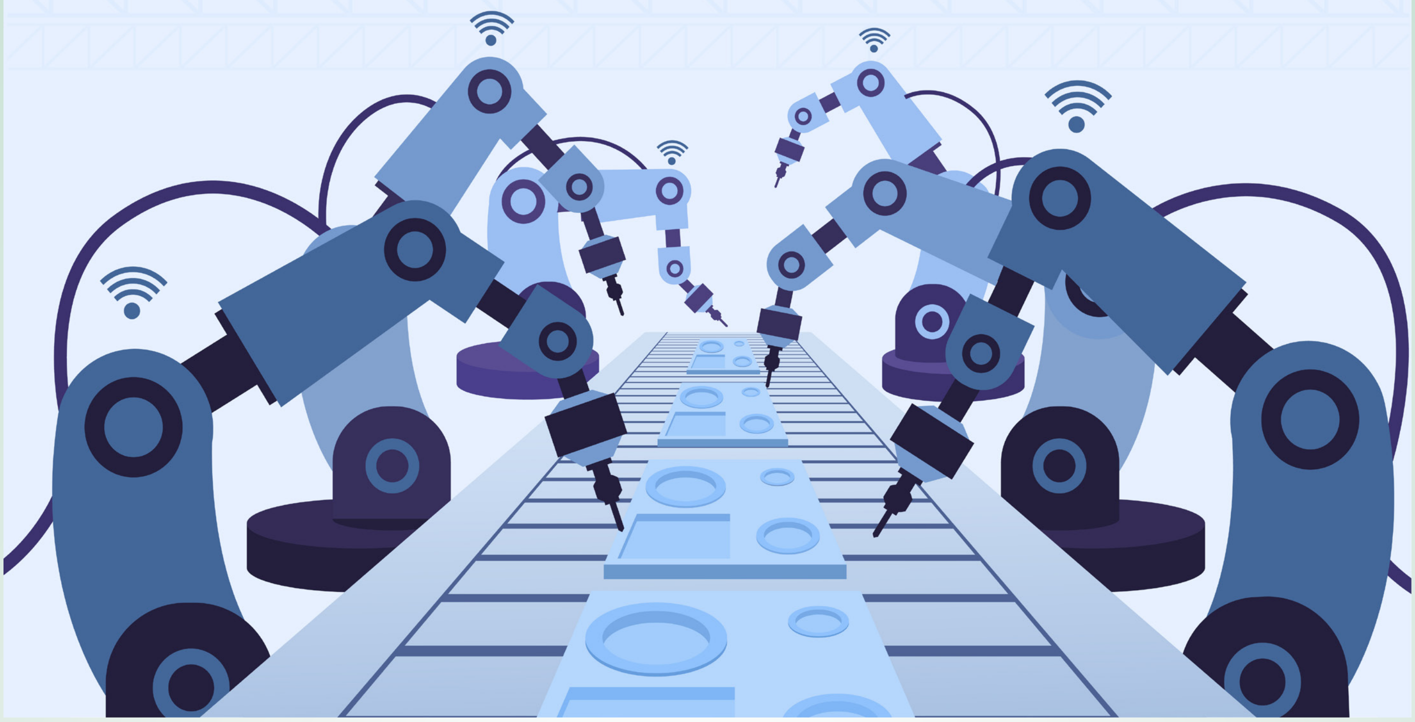

รวมทั้งกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานของ กอช. ในรูปแบบของคณะอนุกรรมการภายใต้ กอช. เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสิ้น และคาดหวังว่าประเด็นเชิงนโยบายด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมิติของการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย การเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม การพัฒนาอุตสาหกรรมในมิติพื้นที่ การส่งเสริมผู้ประกอบการและภาคการผลิตสู่ 4.0 การพัฒนา Enabling Factor ที่เอื้ออำนวย เช่น โครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร เทคโนโลยีและนวัตกรรม กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ จะถูกผลักดันและขับเคลื่อนผ่านกลไก กอช. อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้การบูรณาการของทุกภาคส่วน นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ก้าวสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

จัดทำโดย :
นางสาวสมานลักษณ์ ตัณฑิกุล

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

1. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 โดยสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มกราคม 2562
2. https://www.facebook.com/th.competitiveness/
3. สรุปผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยสถาบัน IMD ปี 2564 โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มิถุนายน 2564 สืบค้นจาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2564/P_403979_1.pdf

ภาวะเงินเฟ้อ : กับดักเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมไทย

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

การเกิดภาวะเงินเฟ้อหรือการทยอยเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี 2564 ต่อเนื่องมาถึงปี 2565 ในหลายกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มอาหารและกลุ่มพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร ทำให้ประเด็นเรื่องภาวะเงินเฟ้อและค่าครองชีพที่สูงขึ้นกลายเป็นประเด็นเศรษฐกิจที่ได้รับความสนใจในปี 2565 ราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้นในหลากหลายหมวดหมู่ดังกล่าว ทำให้เกิดความกังวลว่าอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องไปถึงผู้บริโภคและกลายเป็นกับดักการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมของไทย โดยหากราคาสินค้าปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริโภคของประชาชนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ในมุมของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม เงินเฟ้อจะทำให้ต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสูงขึ้น โดยผลกระทบต่อผู้ประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ความสามารถในการปรับตัวเพื่อลดต้นทุนของผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การลดขั้นตอนการผลิต หรือการปรับใช้วัตถุดิบที่มีราคาถูกลง รวมถึงสัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมในแต่ละอุตสาหกรรม และหากผู้ประกอบการไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนที่สูงขึ้นนี้ได้ ก็จะผลักภาระไปยังราคาสินค้าที่ขายให้กับผู้บริโภค ส่งผลต่อเงินเฟ้อและยอดขาย ซึ่งจะรวมไปถึงกรณีของสินค้าส่งออกของประเทศ ที่จะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันด้านราคาให้กับสินค้าของประเทศอื่น อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการส่วนใหญ่อาจไม่สามารถปรับราคาได้ภายใต้ภาระต้นทุนที่สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้มีรายรับสุทธิลดลงเช่นกัน ในที่สุดผู้ประกอบการบางรายอาจตัดสินใจชะลอการผลิต และลดการจ้างงานลง ส่งผลต่อเนื่องไปยังรายได้ของประชาชนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศได้เช่นกัน ทั้งนี้ การพิจารณาระดับราคาสินค้าจะวิเคราะห์ผ่านเครื่องชี้เศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับระดับราคาสินค้าซึ่งมีหลายตัว หนึ่งในนั้น ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ

อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate) เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) ในปัจจุบัน เปรียบเทียบดัชนีราคาผู้บริโภคในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งจะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าโดยรวมในตะกร้าสินค้า อัตราเงินเฟ้อในแต่ละเดือนจะเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการในตะกร้าสินค้า โดยจะเปลี่ยนแปลงมากหากราคาสินค้าที่มีน้ำหนักมากในตะกร้าสินค้ามีราคาเปลี่ยนแปลงไปมาก และหากระดับราคาของสินค้าหรือการบริการในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

มีราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง จะเรียกว่าเกิด *"ภาวะเงินเฟ้อ"* ซึ่งสาเหตุของการเกิดภาวะเงินเฟ้อสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 สาเหตุหลักด้วยกัน สาเหตุแรก คืออุปสงค์หรือความต้องการในระบบเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการสินค้าและบริการของประชาชนอยู่ในระดับที่สูงกว่าความสามารถในการผลิตสินค้าหรือจำนวนสินค้าที่มีขายอยู่ในขณะนั้น ส่งผลให้สินค้าขาดแคลน ซึ่งเอื้อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้นได้ เงินเฟ้อที่เกิดจากสาเหตุนี้ จึงอาจเรียกได้ว่าเป็น Demand-pull inflation สาเหตุที่สอง คือการที่ต้นทุนวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลางที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการปรับสูงขึ้นทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับขึ้นราคาสินค้า และส่งผ่านภาระดังกล่าวไปยังผู้บริโภค ทำให้ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปปรับสูงขึ้น เกิดเงินเฟ้อที่เรียกกันว่า Cost-push inflation

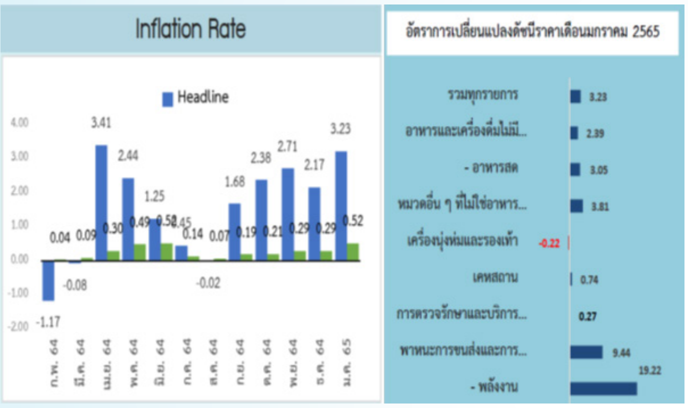

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลังและสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

เมื่อพิจารณาอัตราเงินเฟ้อ ของไทยในช่วงปี 2564 ที่ผ่านมา พบว่าตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี 2564 ต่อเนื่องมาในปี 2565 อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline Inflation) ทยอยปรับตัวสูงขึ้นมาโดยตลอด โดยเดือนมกราคม 2565 อัตราเงินเฟ้อปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 3.23 เป็นการขยายตัวมากกว่าร้อยละ 2 เป็นเดือนที่ 4 ติดต่อกัน โดยเป็นการเพิ่มขึ้นของราคาในกลุ่มอาหารสดและพลังงานเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ในส่วนของอัตราเงินเฟ้อที่ปรับตัวสูงในช่วงไตรมาสที่ 2 ของปี 2564 มาจากฐานที่ต่ำในปี 2563 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการระบาดสูงที่สุดในการระบาดระลอกแรก และเป็นช่วงที่สิ้นสุดมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐในการลดค่ากระแสไฟฟ้าและค่าน้ำประปา รวมถึงราคาน้ำมันเชื้อเพลิงปรับตัวสูงขึ้นมากเมื่อเทียบกับฐานราคาที่ต่ำในปี 2563 ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อถือเป็นประเด็นทางเศรษฐกิจที่ถูกคาดการณ์ไว้ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงการฟื้นตัวของเศรษฐกิจทั่วโลก ภายหลังการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดและกิจกรรมทางเศรษฐกิจเริ่มทยอยกลับเข้าสู่ภาวะปกติ (Normalization) ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อปรับเพิ่มสูงขึ้น หรือที่เรียกกันว่า ภาวะ Reflation นอกจากนี้อัตราเงินเฟ้อที่ขยายตัวสูงยังเป็น

ผลจากปัจจัยชั่วคราว (Transitory Factors) อื่น ๆ ได้แก่ อุปสงค์หรือการใช้จ่ายที่เร่งตัวขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากความคืบหน้าในการฉีดวัคซีน การกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ และการใช้จ่ายของประชาชนที่หยุดรอมานานจากการระบาดของโควิดหรือความต้องการซื้อที่รอการระบาย (pent-up demand) ทั้งหมดทำให้ความต้องการสินค้าและบริการในเศรษฐกิจโลกขยายตัวมาก กดดันให้ราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น นอกจากนี้ปัญหาข้อจำกัดในการผลิตที่ทำให้การผลิตเพิ่มขึ้นไม่ทันกับการเร่งตัวของความต้องการ ทั้งจากปัญหา Supply Disruption ทำให้สินค้าขั้นกลางหรือวัตถุดิบบางประเภทขาดแคลน และนำไปสู่การปรับเพิ่มขึ้นของราคาวัตถุดิบและสินค้า โดยปริมาณสินค้าที่ยังไม่สามารถผลิตได้ทันนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการฟื้นตัวที่ไม่เท่าเทียมกันในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วและกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ อันเป็นผลจากการกระจายวัคซีนที่แตกต่างกัน ประกอบกับค่าระวางเรือปรับตัวสูงขึ้นเพราะผู้ประกอบการปรับตัวไม่ทันกับความต้องการขนถ่ายสินค้าที่เพิ่มขึ้นมาก เป็นปัจจัยซ้ำเติมให้ปัญหาการขาดแคลนสินค้าอาจยืดเยื้อไปอีกระยะหนึ่ง อย่างไรก็ดี คาดว่าผลของปัจจัยชั่วคราวจะเริ่มคลี่คลายและอัตราเงินเฟ้อน่าจะชะลอลงในช่วงครึ่งหลังของปี 2565

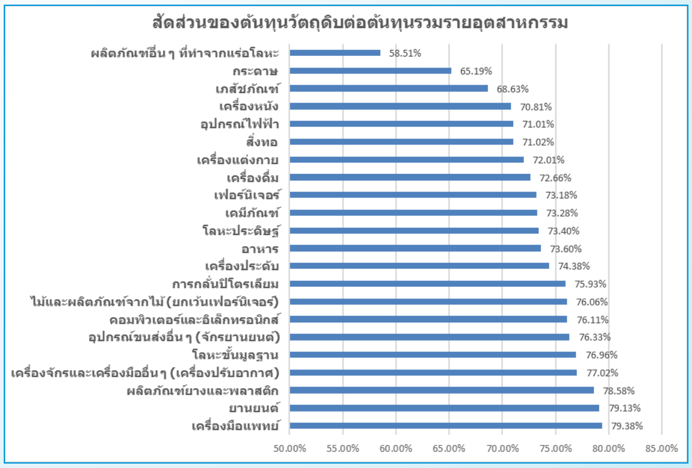

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยผู้เขียน

ในมิติของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม จากที่กล่าวไปในข้างต้นว่า เงินเฟ้อจะทำให้ต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสูงขึ้น โดยผลกระทบต่อผู้ประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ความสามารถในการปรับตัวเพื่อลดต้นทุนของผู้ประกอบการ การปรับเปลี่ยน การผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การลดขั้นตอนการผลิต หรือการปรับใช้วัตถุดิบที่มีราคาถูกลง รวมถึงสัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมในแต่ละอุตสาหกรรม โดยสัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมในภาคอุตสาหกรรมไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 74.25 ของต้นทุนรวม และเมื่อพิจารณาอุตสาหกรรม 5 อันดับแรก ที่มีสัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมสูงที่สุด พบว่า อันดับแรก ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์มีสัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมร้อยละ 79.38 รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ ร้อยละ 79.13 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก ร้อยละ 78.58 อุตสาหกรรมเครื่องจักรและเครื่องมืออื่น ๆ (เครื่องปรับอากาศ) ร้อยละ 77.02 และอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน ร้อยละ 76.96 ทั้งนี้อุตสาหกรรมใดที่สัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมมีค่าสูงมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามหากมีการบริหารจัดการ อาทิ การจัดการกระบวนการผลิตให้มีของเสียที่ลดลง หรือมีการใช้วัตถุดิบเท่าเดิมแต่ได้ผลผลิตมากขึ้น ก็จะทำให้ต้นทุนต่อหน่วยลดลงหรือไม่ได้เพิ่มขึ้นมากในสถานการณ์ที่วัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น

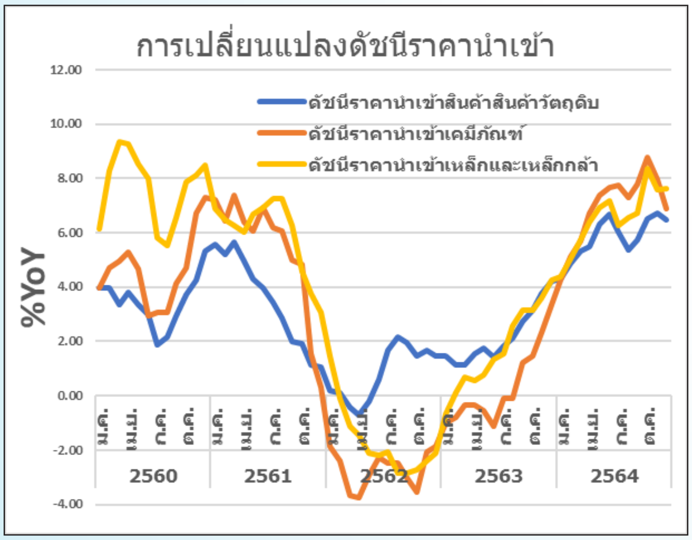

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ ประมวลผลโดยผู้เขียน

การปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตในอีกหนึ่งส่วน ได้แก่ ต้นทุนที่สูงขึ้นจากราคาวัตถุดิบนำเข้า ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าการผลิตสินค้าในปัจจุบันอยู่ในรูปแบบของห่วงโซ่มูลค่าโลกมากขึ้น การผลิตสินค้าชิ้นหนึ่งจำเป็นต้องอาศัยชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบที่ผลิตขึ้นในหลายๆ ประเทศ ภาคอุตสาหกรรมในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยมีการพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบมาผลิตเพื่อการส่งออก โดยสินค้าวัตถุดิบนำเข้าที่

สำคัญในภาคอุตสาหกรรมไทย อาทิ เคมีภัณฑ์ (สัดส่วนร้อยละ 7.71 ของการนำเข้าทั้งหมด) เหล็กและเหล็กกล้า (ร้อยละ 6.13) อุปกรณ์ส่วนประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 7.54) และส่วนประกอบหรืออุปกรณ์สำหรับยานยนต์ (ร้อยละ 4.23) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ราคาวัตถุดิบนำเข้าซึ่งสะท้อนผ่านดัชนีราคานำเข้ากลุ่มสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ขยายตัวค่อนข้างมากในช่วงปี 2564 โดยขยายตัวร้อยละ 4.28 ในเดือนมกราคม 2564 จากนั้นทยอยเร่งตัวขึ้นมาโดยตลอด และในเดือนธันวาคมอัตราการขยายตัวเร่งขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 6.48 โดยสินค้าวัตถุดิบที่ราคาปรับตัวสูงขึ้นมากในปี 2564 อาทิ เคมีภัณฑ์และสินค้าในกลุ่มเหล็กและเหล็กกล้า

นอกจากนี้หากสถานการณ์ค่าเงินบาทมีแนวโน้มอยู่ในทิศทางที่อ่อนตัวดังเช่นในสถานการณ์ปัจจุบัน การอ่อนค่าของเงินบาทอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ต้นทุนการนำเข้าสูงมากยิ่งขึ้นอีก ซึ่งแน่นอนว่าจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตของภาคธุรกิจ โดยมีรายงานการศึกษา[1] พบว่า ผลกระทบของเงินบาทที่อ่อนค่าต่อราคาสินค้านำเข้าขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า และอำนาจตลาดของผู้นำเข้าเป็นสำคัญ โดยการส่งผ่านของอัตราแลกเปลี่ยนมายังราคาสินค้านำเข้าแตกต่างกันมากในแต่ละกลุ่มสินค้า โดยราคาของสินค้าบางกลุ่มอ่อนไหวมากต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าเงิน อาทิ ผลิตภัณฑ์จากแร่และสินค้าจำพวกเคมีภัณฑ์ สาเหตุสำคัญอาจเป็นเพราะสินค้าในกลุ่มนี้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน (homogenous goods) และมักมีราคาที่ใช้อ้างอิงอยู่แล้วในตลาดโลก จึงทำให้ผู้นำเข้าต่อรองขอปรับราคาเพื่อลดทอนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนได้ยากขึ้น ดังนั้น ผู้นำเข้าสินค้าในกลุ่มดังกล่าวจึงอาจต้องเผชิญกับต้นทุนการนำเข้าที่เร่งขึ้นมากในช่วงที่เงินบาทอ่อนค่า ขณะเดียวกัน สินค้าบางกลุ่มเผชิญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินที่น้อยกว่า อาทิ สินค้าในกลุ่มยานพาหนะและชิ้นส่วน รวมถึงเครื่องจักรและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสินค้าในกลุ่มเหล่านี้มักจะมีความแตกต่างกัน

[1] *Apaitan et al.(2021)*

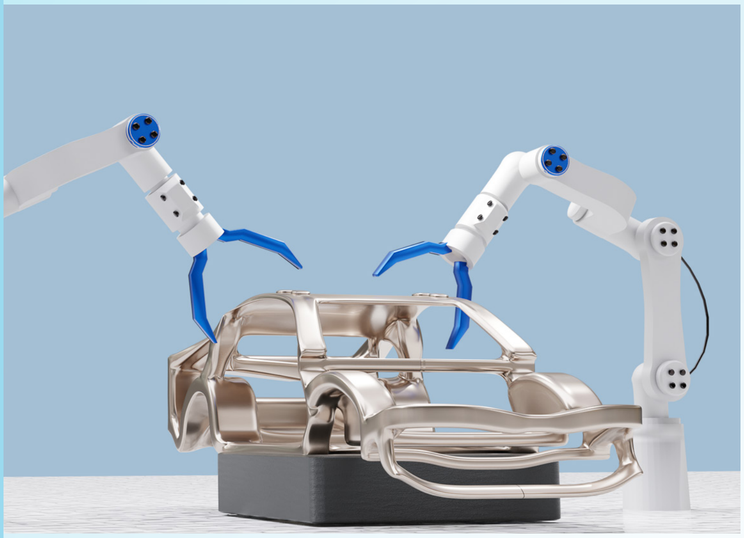

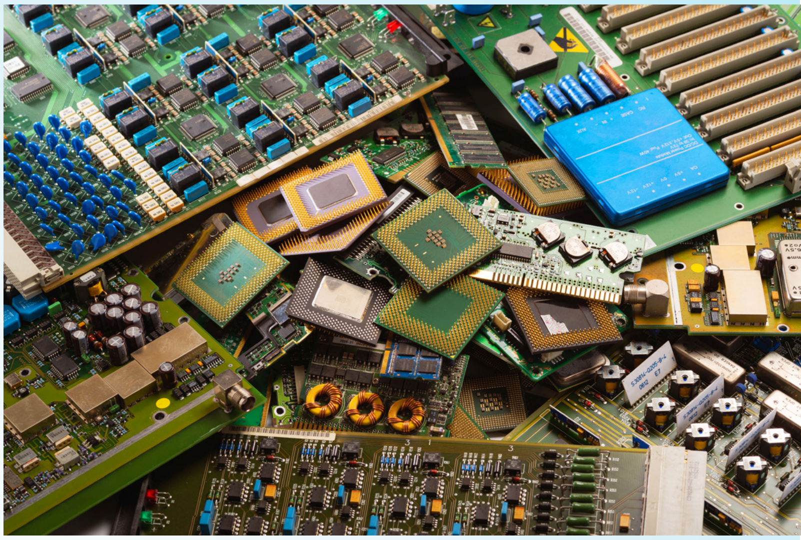

(Differentiated Goods) จึงทำให้ผู้นำเข้าสามารถต่อรองขอปรับราคานำเข้าได้มากกว่า และทำให้การเปลี่ยนแปลงของค่าเงินส่งผ่านไปยังราคาสินค้านำเข้าของตนน้อยลง นอกจากนี้ คุณลักษณะของผู้นำเข้ายังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อขนาดการส่งผ่านของค่าเงิน โดยเฉพาะในมิติของอำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองของผู้นำเข้า โดยผลการศึกษาพบว่าผู้นำเข้าที่มีอำนาจตลาดสูงกล่าวคือ มีสัดส่วนการนำเข้าจากตลาดสินค้าหนึ่ง ๆ ในปริมาณมาก จะสามารถเจรจาต่อรองราคาได้ง่ายและสุดท้ายจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินน้อยกว่าผู้นำเข้าที่มีอำนาจตลาดต่ำ อย่างไรก็ตาม ในกรณีของไทย พบว่า ผู้นำเข้าไทยส่วนใหญ่มีอำนาจตลาดค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ส่งออกจากต่างประเทศสามารถผลักภาระให้ผู้นำเข้าไทยต้องเป็นฝ่ายแบกรับผลกระทบจากต้นทุนสินค้านำเข้าที่สูงขึ้นในช่วงเงินบาทอ่อนค่าได้

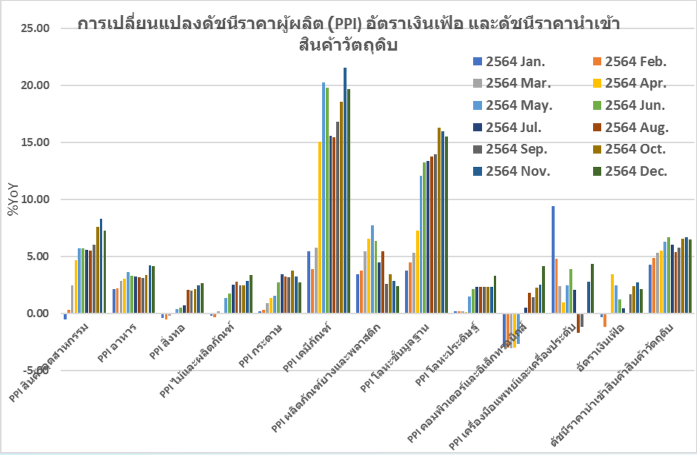

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ ประมวลผลโดยผู้เขียน

หากจะพิจารณาตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนต้นทุนการผลิตในปัจจุบัน พบว่ายังไม่มีตัวชี้วัดที่มีการเผยแพร่เป็นประจำที่สามารถสะท้อนต้นทุนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม แต่ทั้งนี้การพิจารณาดัชนีราคาผู้ผลิต หรือ Producer Price Index (PPI) ซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าที่ผู้ผลิตในประเทศได้รับ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง เปรียบเทียบกับระยะเวลา ณ ปีฐาน เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สามารถใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวในการพิจารณาต้นทุนในการผลิต แม้จะไม่ใช่ตัวชี้วัดที่สะท้อนต้นทุนการผลิตได้ดีดังที่กล่าวแล้วในข้างต้นก็ตาม โดยหากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของ PPI (สะท้อนต้นทุนการผลิต) ร่วมกับอัตราเงินเฟ้อ (สะท้อนระดับราคาในประเทศ) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคานำเข้าสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (สะท้อนระดับราคาสินค้าวัตถุดิบนำเข้า) พบว่าในปี 2564 อัตราเงินเฟ้อที่ขยายตัวร้อยละ 1.23 และดัชนีราคานำเข้าสินค้าวัตถุดิบที่ขยายตัวร้อยละ 5.82 ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตที่สะท้อนจาก PPI หมวดสินค้าอุตสาหกรรม ขยายตัวร้อยละ 4.87 โดยมีการเร่งตัวขึ้นมากในช่วงครึ่งหลังของปี 2564 แต่อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังสามารถบริหารจัดการต้นทุนได้ดี สะท้อนผ่านการเปลี่ยนแปลงของ PPI ที่ค่อนข้างทรงตัวในหลายอุตสาหกรรม อาทิ อุตสาหกรรรมเครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง เภสัชภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์จากแร่อโลหะ อุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องจักรและเครื่องมืออื่น ๆ (เครื่องปรับอากาศ) ยานยนต์ จักรยายนต์ เฟอร์นิเจอร์ หรือในหลายอุตสาหกรรม PPI เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยไม่เกินร้อยละ 5 อาทิ อุตสาหกรรมอาหาร สิ่งทอ ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ กระดาษ ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โลหะประดิษฐ์ คอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือแพทย์ และเครื่องประดับ ยกเว้นเพียงใน 2 อุตสาหกรรมที่ PPI ขยายตัวค่อนข้างมากในปี 2564 ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ซึ่งทั้ง 2 อุตสาหกรรมพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลัก และได้รับผลกระทบจากการที่ราคาวัตถุดิบนำเข้าปรับตัวขึ้นค่อนข้างมากดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น

กล่าวโดยสรุป การทยอยเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า ตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี 2564 ต่อเนื่องมาถึงปี 2565 ในหลายกลุ่มสินค้าเป็นไปตามการคาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงการฟื้นตัวของเศรษฐกิจทั่วโลก ภายหลังการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดและกิจกรรมทางเศรษฐกิจเริ่มทยอยกลับเข้าสู่ภาวะปกติ รวมถึงยังเป็นผลจากปัจจัยชั่วคราว อาทิ ความต้องการซื้อที่คั่งค้างไว้จากสถานการณ์โควิดและปัญหา supply disruption อย่างไรก็ดีคาดว่าสถานการณ์จะเริ่มคลี่คลายและอัตราเงินเฟ้อน่าจะชะลอลงในช่วงครึ่งหลังของปี 2565 ในส่วนของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม เงินเฟ้อจะทำให้ต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสูงขึ้น กระทบต่ออุตสาหกรรมแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัว รวมถึงสัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมในแต่ละอุตสาหกรรม โดยสัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมในภาคอุตสาหกรรมไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 74.25 ของต้นทุนรวม โดยมีอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ อุตสาหกรรมยานยนต์ และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก เป็น 3 อุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมสูงที่สุด 3 อันดับแรก นอกจากนี้การปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตในอีกหนึ่งส่วน ได้แก่ ต้นทุนที่สูงขึ้นจากราคาวัตถุดิบนำเข้า โดยราคาวัตถุดิบนำเข้าซึ่งสะท้อนผ่านดัชนีราคานำเข้ากลุ่มสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปปี 2564 ขยายตัวต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยสินค้าวัตถุดิบนำเข้าที่ราคาปรับตัวสูงขึ้นมากในปี 2564 อาทิ เคมีภัณฑ์และสินค้าในกลุ่มเหล็กและเหล็กกล้า และเมื่อพิจารณาการส่งผ่านจากราคาวัตถุดิบไปสู่การปรับเพิ่มต้นทุนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม พบว่าต้นทุนการผลิตที่สะท้อนจากดัชนีราคาผู้ผลิต อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังสามารถบริหารจัดการต้นทุนได้ดี สะท้อนผ่านการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้ผลิตที่ค่อนข้างทรงตัวหรือเปลี่ยนแปลงไม่มากในหลายอุตสาหกรรม ยกเว้นเพียงใน 2 อุตสาหกรรมที่ดัชนีราคาผู้ผลิตขยายตัวค่อนข้างมากในปี 2564 ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ซึ่งทั้ง 2 อุตสาหกรรมพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลักและได้รับผลกระทบจากการที่ราคาวัตถุดิบนำเข้าปรับตัวขึ้นค่อนข้างมาก

ท้ายที่สุด อาจจะกล่าวได้ว่า หากประเมินการปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ประกอบการไทยโดยส่วนใหญ่ยังสามารถบริหารจัดการต้นทุนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งสะท้อนผ่านดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมเดือนธันวาคม 2564 ที่ขยายตัวกว่าร้อยละ 6 สูงที่สุดในช่วงครึ่งหลังของปี 2564 ที่ไม่มีอานิสงส์ของฐานต่ำเข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเรื่องของการปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้ายังคงเป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการยังคงต้องติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป โดยเฉพาะในกลุ่มเคมีภัณฑ์ รวมถึงกลุ่มเหล็กและเหล็กกล้า ซึ่งทั้ง 2 อุตสาหกรรมเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศในหลายอุตสาหกรรม ทั้งนี้โจทย์สำคัญมิใช่การควบคุมราคาสินค้าไม่ให้ปรับสูงขึ้น เนื่องจากอยู่นอกเหนือการควบคุม แต่โจทย์สำคัญที่แท้จริงในปัจจุบันซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ทำได้ค่อนข้างดี นั่นก็คือ การบริหารจัดการ การผลิตให้มีประสิทธิภาพภายใต้ต้นทุนที่ปรับตัวสูงขึ้น โดยภาครัฐอาจจะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการปรับปรุงผลิตภาพการผลิต (Productivity) โดยเฉพาะในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ นำการผลิตแบบลีน (Lean Manufacturing) มาประยุกต์ใช้ในสถานประกอบการ ซึ่งนอกจากจะทำให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ โดยใช้ต้นทุนการผลิตที่ต่ำลงแล้ว ยังช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันในระดับธุรกิจและระดับประเทศอีกด้วย

จัดทำโดย :
นายอภิยุกต์ อำนวยกาญจนสิน

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

http://www.price.moc.go.th
https://www.fpo.go.th
http://www.nso.go.th
https://www.pier.or.th/abridged/2021/22/

สินค้าอุตสาหกรรมไทยจำเป็นหรือไม่ ในการใช้กฎการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเต็มส่วน (Full Cumulation: FC)

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ถือเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเปิดตลาด (Market Access) ทั้งสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตร และนำไปสู่การเพิ่มโอกาสทางการค้า รวมถึงดึงดูดการลงทุนจากประเทศภาคีความตกลง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและผู้ประกอบการในประเทศ กล่าวคือ ภายใต้ FTA ประเทศภาคีความตกลงจะมีการลดหรือยกเลิกภาษีศุลกากรระหว่างกัน ส่งผลให้ผู้ประกอบการของประเทศภาคีสามารถได้รับสิทธิประโยชน์ภายใต้ FTA ดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม การที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวภายใต้ FTA จะมีการกำหนดเงื่อนไขด้านกฎถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: ROO) ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ระบุสัญชาติของสินค้าและแหล่งกำเนิดของสินค้า สำหรับใช้เป็นเงื่อนไขเพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกภายใต้ความตกลงสามารถใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้ข้อตกลงนั้นได้ หากผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดตามที่ระบุภายใต้ FTA

โดยกฎถิ่นกำเนิดสินค้า (ROO) สามารถจำแนกได้ตามแหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าได้ 2 ประเภท คือ

1) กฎการใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained: WO) สำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นโดยใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมดหรือสินค้าที่ทั้งหมดได้จากประเทศผู้ส่งออก

2) กฎการแปรสภาพอย่างเพียงพอ (Substantial Transformation : ST) สำหรับสินค้าไม่ได้ใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด โดยสินค้าที่จะได้แหล่งกำเนิดของสินค้าจะต้องผ่านกระบวนการผลิตภายในประเทศที่ทำให้สินค้านั้นมีการเปลี่ยนแปลงสภาพอย่างเพียงพอใน 3 ลักษณะ ได้แก่

2.1) การเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากร (Change in Tariff Classification: CTC) โดยกำหนดให้ต้องมีการเปลี่ยนพิกัดศุลกากร (Harmonized System: HS) ในระดับ 2 หลัก (CC) 4 หลัก (CTH) หรือ 6 หลัก (CTSH)

2.2) เกณฑ์การใช้กระบวนการผลิต (Specific Manufacturing Process: SP)

2.3) การใช้สัดส่วนมูลค่าการผลิตในภูมิภาค (Regional Value Content: RVC) (ในบางความตกลงจะใช้คำอื่น เช่น Qualifying Value Content (QVC) ในความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น (JTEPA) หรือ Local Value Added Content ในความตกลงการค้าเสรีไทย - อินเดีย (TIFTA)) พร้อมทั้งอาจมีการกำหนดรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า (Cumulation) ที่แตกต่างกันตามแต่ละความตกลงการค้าเสรี

ปัจจุบัน เครือข่ายการผลิตสินค้า (Production Network) ส่วนใหญ่จะไม่ได้เป็นกระบวนการผลิตที่เกิดขึ้นที่ประเทศใดประเทศหนึ่ง

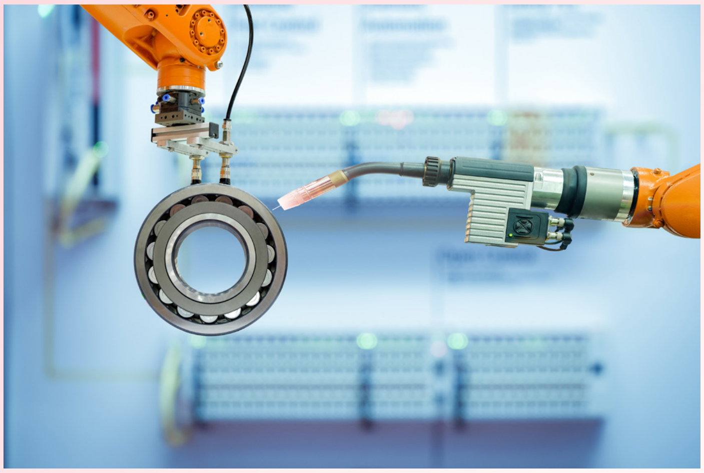

โดยเฉพาะสินค้ากลางน้ำและสินค้าปลายน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการใช้วัตถุดิบหรือสินค้ากลางน้ำ ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่ (Supply Chain) และสร้างเครือข่ายการผลิต ทั้งในระดับภูมิภาคและโลก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบัน FTA ยุคใหม่หลายฉบับ โดยเฉพาะ FTA ในระดับพหุภาคีและภูมิภาค ได้มีการนำหรือเสนอให้มีการใช้กฎการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเต็มส่วน (Full Cumulation: FC) ภายใต้ข้อบทกฎถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: ROO) กล่าวคือ หลักการ FC จะยินยอมให้ประเทศภาคีสมาชิกสามารถสะสมมูลค่า**วัตถุดิบและมูลค่าการผลิตหรือมีขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตต่าง ๆ จากประเทศภาคีอื่นภายใต้ความตกลงการค้าเสรีเดียวกันมาสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าได้ตามจริง ถึงแม้ว่าวัตถุดิบนั้นจะไม่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าขั้นต่ำและขาดคุณสมบัติถิ่นกำเนิดสินค้า (Originating) เพื่อให้สามารถนำมูลค่าของวัตถุดิบ (ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดขั้นต่ำ) ดังกล่าวไปใช้สะสมต่อในการผลิตเป็นสินค้ากลางน้ำหรือสินค้าสำเร็จรูป เพื่อให้สินค้านั้นผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าและได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรภายใต้ FTA นั้น**

รูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้ามีกี่รูปแบบ

ถึงแม้ว่าในข้อบทกฎถิ่นกำเนิดสินค้า (ROO) ภายใต้ FTA ฉบับต่าง ๆ ไม่ได้มีการระบุคำนิยามรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า (Accumulation/ Cumulation) ไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม กรมศุลกากรโลก (WCO,2017) ได้มีการจำแนกรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า โดยพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า ได้แก่ 1) วัตถุดิบ 2) กระบวนการผลิต 3) ผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า กล่าวคือ เป็นประเทศสมาชิกภายใต้การค้าเสรี (Parties to Free Trade Agreement) หรือ เป็นประเทศอื่นที่มีความเชื่อมโยงกับเขตสิทธิพิเศษทางการค้า (Other countries with other preferential trade links) โดยมีการรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า (Accumulation/ Cumulation) ออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบทวิภาคี/ ภูมิภาค (Bilateral/Regional Accumulation/ Cumulation) คือ การนำสินค้าหรือวัตถุดิบที่ได้ถิ่นกำเนิดจากประเทศสมาชิกหนึ่งภายใต้ความตกลงการค้ามาสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าร่วมกันระหว่างสมาชิกในเขตการค้าเดียวกัน โดยสินค้าหรือวัตถุดิบที่จะนำมาสะสมต่อจะต้องได้มีเอกสารรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (ถึงแม้จะไม่ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำ) จากหน่วยงานผู้มีอำนาจในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า ทั้งนี้ หากเป็นการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าของภายใต้ FTA ระหว่าง 2 ประเทศ จะเรียกว่า Bilateral Accumulation/ Cumulation โดยหากเป็นการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ FTA ที่มีประเทศสมาชิกที่มากกว่า 2 ประเทศ จะเรียกว่า Regional Accumulation/ Cumulation

2. การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเต็มส่วน (Full Accumulation/Cumulation) คือ มูลค่าเพิ่มทุกขั้นตอนในการผลิตสินค้าที่เกิดขึ้นในประเทศสมาชิกของความตกลง FTA สามารถนำมาสะสมถิ่นกำเนิดได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงกระบวนการผลิตที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นกระบวนการที่เพียงพอในการได้ถิ่นกำเนิดสินค้าหรือไม่

3. การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเส้นทแยงมุม (Diagonal Accumulation/Cumulation) คือ สินค้าหรือวัตถุดิบที่ได้ถิ่นกำเนิดของประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกอยู่ในความตกลงการค้าเสรี แต่เป็นประเทศที่มีความเชื่อมโยงกับเขตสิทธิพิเศษทางการค้าร่วมกับประเทศสมาชิกที่นำเข้าสุดท้าย สามารถนำมาสะสมถิ่นกำเนิดได้

4. การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบขยาย (Cross/ Extended Accumulation/Cumulation) คือ ทุกขั้นตอนในการผลิตที่เกิดขึ้นในประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกอยู่ในความตกลงการค้าเสรี แต่เป็นประเทศที่มีความเชื่อมโยงกับเขตสิทธิพิเศษทางการค้าร่วมกับประเทศสมาชิกที่นำเข้าเป็นประเทศสุดท้าย

สามารถนำมาสะสมถิ่นกำเนิดได้ โดยไม่ได้คำนึงถึงว่ากระบวนการผลิตที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นกระบวนการที่เพียงพอในการได้ถิ่นกำเนิดสินค้าหรือไม่

เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงการค้าเสรี (FTA) ของไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญ

ปัจจุบัน ไทยได้จัดทำความตกลง FTA กับประเทศคู่ค้าสำคัญทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี ที่มีผลบังคับใช้แล้ว จำนวน 14 ฉบับ โดยพบว่า สินค้าที่จะได้ถิ่นกำเนิด (Originating good) ภายใต้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าของ FTA จะต้องผ่านเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสินค้าต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดไว้ในเกณฑ์ทั่วไป (General Rule) หรือกฎเฉพาะรายสินค้า (Product Specific Rules :PSR) สามารถสรุปกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ FTA ต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. สำหรับสินค้าที่ได้มาทั้งหมดหรือมีการผลิตทั้งหมดในประเทศภาคี (Goods Wholly Obtained or Produced) จะใช้กฎการใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained: WO)

2. สินค้าที่ไม่ได้มาหรือไม่มีการผลิตทั้งหมดในประเทศภาคี (Goods Not Wholly Obtained or Produced) จะใช้กฎการแปรสภาพอย่างเพียงพอ (Substantial Transformation: ST) ได้แก่

2.1 การเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากร (Change in Tariff Classification: CTC) โดยกำหนดให้ต้องมีการเปลี่ยนพิกัดศุลกากร (Harmonized System: HS) ในระดับ 2 หลัก (CC) 4 หลัก (CTH) หรือ 6 หลัก (CTSH)

2.2 การใช้สัดส่วนมูลค่าการผลิตในภูมิภาค (Regional Value Content: RVC) โดย RVC มีตั้งแต่ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 - 70 แล้วแต่รายการสินค้าและประเทศคู่ภาคี แต่ส่วนใหญ่จะมีการกำหนด RVC ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40

2.3 เกณฑ์การใช้กระบวนการผลิตเฉพาะ (Specific Manufacturing Process: SP) อื่น ๆ เช่น สินค้าเคมีภัณฑ์ (Chemical reaction) ภายใต้ความตกลง RCEP กระบวนการผลิตสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ภายใต้ความตกลง ACFTA สินค้าเหล็กและผลิตภัณฑ์จากเหล็ก (Rerolling) ภายใต้ความตกลง TNZCEP เป็นต้น

2.4 กฎการผลิตภายในประเทศทั้งหมด (Produced Entirely: PE) เกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าที่ของนั้นผลิตขึ้นทั้งหมดในภาคีโดยใช้วัสดุเฉพาะที่ได้ถิ่นกำเนิดของคู่ภาคีเท่านั้น

2.5 เกณฑ์แบบผสม (Combination Rule) การนำเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าหลายชนิดมาผสมกัน เช่น CTSH + 35% ภายใต้ความตกลง AIFTA

2.6 เกณฑ์ของที่จัดเป็นชุดหรือคละกันได้ถิ่นกำเนิด (Set or assortment of Goods : SET) ซึ่งเป็นเกณฑ์ภายใต้ความตกลง TPCEP

แนวทางในการศึกษาวิเคราะห์การใช้กฎการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเต็มส่วน (Full Cumulation: FC) กับสินค้าอุตสาหกรรมของไทย

ปัจจุบัน แนวโน้มการจัดทำความตกลงการค้าเสรียุคใหม่ รวมถึงการปรับปรุงเพื่อยกระดับ FTA ที่มีการใช้อยู่ในปัจจุบันจำนวนหลายฉบับ จะมีการใช้หรือเสนอให้ใช้กฎการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบ FC ดังนั้น จากเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบ FTA ต่าง ๆ ของไทยที่กล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิเคราะห์เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ FTA เพื่อประเมินว่าการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมของไทยมีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องพึ่งพาวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลางจากต่างประเทศมาผลิต เพื่อให้สามารถผ่านเกณฑ์ ROO ขั้นต่ำหรือสามารถปฏิบัติได้ตามกฎถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบ FC เพื่อประเมินผลประโยชน์และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคอุตสาหกรรม หากในอนาคตมีการนำหลักการ FC มาประยุกต์ใช้ในความตกลง FTA ทั้งในส่วนของ FTA ที่จะมีการจัดทำในอนาคต รวมถึง FTA ที่จะมีการปรับปรุงให้ทันสมัย

โดยที่การประเมินผลประโยชน์และผลกระทบฯ ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนและความหลากหลายของสินค้าอุตสาหกรรมและกระบวนการผลิต ดังนั้น ในการศึกษานี้ จะใช้แนวทางในการประเมินในภาพรวมของรายอุตสาหกรรม โดยการนำตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table: IO) ซึ่งเป็นตารางที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของการผลิตและการกระจายตัวของสินค้าและบริการในกระบวนการผลิตอย่างเป็นระบบ (สศช, 2563) มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มในประเทศภาพรวมของรายอุตสาหกรรมเพื่อประเมินว่าประเทศไทยมีการใช้วัตถุดิบในประเทศหรือ Local Value Content เท่าใด จึงจะผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ FTA ซึ่งจะชี้ให้เห็นขีดความสามารถโดยรวมของแต่ละอุตสาหกรรม โดยมีการตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1) บทความนี้ จะเลือกสัดส่วนมูลค่าการผลิตในภูมิภาค (RVC) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 มาเป็นตัวเลขอ้างอิงในการพิจารณา เนื่องจากเป็นมูลค่าการผลิตที่นิยมใช้กำหนดในเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ FTA ของไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญ

2) หากในอุตสาหกรรมของไทยสามารถมีสัดส่วนมูลค่าการผลิตในประเทศได้สูงถึงค่าอ้างอิงในข้อที่ 1 หรือมากกว่าร้อยละ 40 สามารถประเมินได้ว่า ไทยสามารถผลิตสินค้าได้เป็นไปตามกฎถิ่นกำเนิดสินค้าและสามารถได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีนำเข้าโดยไม่มีความจำเป็นต้องนำมูลค่าการผลิตของภูมิภาคอื่น ๆ มาสะสม และไม่มีความจำเป็นใช้การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบ FC

บทความนี้ จะมีการศึกษาใน 2 มิติ ได้แก่ 1) การใช้สัดส่วนวัตถุดิบภายในประเทศ และ 2) สัดส่วนมูลค่าเพิ่มในประเทศเฉพาะในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมตามการแบ่งสาขาอุตสาหกรรมที่ละเอียดที่สุด คือ 180 สาขา (สาขาเหมืองแร่และอุตสาหกรรมตามรหัส 30-134 ไม่รวมการผลิตไฟฟ้า น้ำประปา และขนส่งก๊าซ) จำนวนรวม 105 สาขาการผลิต จากการศึกษาสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศและมูลค่าเพิ่มในประเทศในภาพรวม (ในภาพที่ 1) พบว่า สินค้าอุตสาหกรรมของไทยส่วนใหญ่ มีการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศค่อนข้างต่ำและสามารถผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศได้สูง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้วัตถุดิบภายในประเทศ จะเป็นตัวชี้วัดว่ามีการใช้วัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลางภายในประเทศในการผลิต หรือมีการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศมากน้อยเพียงใด โดยเมื่อพิจารณาสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศในรายสาขาอุตสาหกรรมย่อย พบว่า อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ของไทยมีการใช้วัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลางภายในประเทศค่อนข้างสูง เฉลี่ยร้อยละ 69.30 โดยอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มในประเทศที่ต่ำสุด คือ การฟอกหนังและการแต่งสำเร็จหนัง (075) ที่มีการใช้วัตถุในประเทศที่สัดส่วนเพียงร้อยละ 17.27 เนื่องจากต้องมีการพึ่งพาการนำเข้าหนังสัตว์จากต่างประเทศ และอุตสาหกรรมย่อยที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศต่ำกว่าเลขอ้างอิงที่ร้อยละ 40 พบว่ามีเพียง 12 สาขาอุตสาหกรรม ได้แก่ การผลิตน้ำมันสัตว์ไขสัตว์ น้ำมันพืช และผลพลอยได้ (048) การฟอกหนังและการแต่งสำเร็จหนัง (075) การกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม (093) การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากน้ำมันปิโตรเลียม (094) การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะอื่น ๆ (111) การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์พิเศษ (115) การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือไฟฟ้าสำหรับงานอุตสาหกรรม (117) การผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิทยุ โทรทัศน์ และการคมนาคม (118) การผลิตลวดและสายเคเบิลชนิดหุ้มฉนวน (120) การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ (122) การผลิตยานยนต์ (125) และการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์และการแพทย์ (129)

2. **มูลค่าเพิ่มภายในประเทศ** สัดส่วนมูลค่าเพิ่มในประเทศจะเป็นตัวชี้วัดว่าในการผลิตสินค้ามีความจำเป็นต้องนำสินค้าจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ มาสะสมหรือไม่ โดยเมื่อมีการนำมูลค่าเพิ่มอื่นๆ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าเสื่อมราคา ภาษีทางอ้อมสุทธิ จากมูลค่าสินค้าขั้นกลางมาคำนวณแล้ว พบว่า สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในประเทศของภาคอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยที่ 77.69% ซึ่งสูงกว่าตัวเลขอ้างอิงที่ ร้อยละ 40 มาก และพบว่า สินค้าเกือบทุกสาขาอุตสาหกรรมของไทยมีสัดส่วนมูลค่าภายในประเทศมากกว่า ร้อยละ 40 โดยมีเพียง 4 สาขาที่มีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มในประเทศ ไม่ถึงร้อยละ 40 ได้แก่ การผลิตน้ำมันสัตว์ ไขสัตว์ น้ำมันพืช และผลพลอยได้ (048) การฟอกหนังและการแต่งสำเร็จหนัง (075) การกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม (093) และการผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิทยุ โทรทัศน์ และการคมนาคม (118) โดยอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มในประเทศที่ต่ำสุด คือ การผลิตน้ำมันสัตว์ ไขสัตว์ น้ำมันพืช และผลพลอยได้ (048) และมีการสัดส่วนการใช้สินค้าขั้นกลางภายในประเทศเพียง 18.86 และมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มในประเทศเพียงร้อยละ 36.81 เนื่องจากต้องมีการพึ่งพาการนำเข้าเมล็ดถั่ว (Beans and nuts) จากต่างประเทศ และมีมูลค่าเพิ่มอื่น ๆ ไม่สูงมากนัก

ความจำเป็นในการใช้กฎการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบเต็มส่วน (Full cumulation: FC) ต่อสินค้าอุตสาหกรรมไทย ภายใต้ความตกลง FTA

จากผลการศึกษาสัดส่วนการใช้วัตถุดิบและมูลค่าเพิ่มภายในประเทศข้างต้น สรุปได้ ดังนี้

1. หากไทยมีการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีในอนาคตและมีการให้ใช้กฎถิ่นกำเนิดสินค้าแบบการใช้สัดส่วนมูลค่าการผลิตในภูมิภาค (RVC) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ในภาพรวมภาคอุตสาหกรรมไทยสามารถผลิตสินค้าได้ตามเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าและสามารถได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีนำเข้าดังกล่าวได้ โดยไม่มีความจำเป็นต้องนำสินค้าจากประเทศอื่นๆ มาสะสมเพิ่มเติม และไม่มีความจำเป็นใช้การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าแบบ FC อาทิ เหมืองแร่ อาหารและเครื่องดื่ม สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ยางและผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ที่มิได้ทำจากโลหะ

2. อุตสาหกรรมที่อาจได้รับประโยชน์จากการสะสมในรูปแบบ FC จะมีเพียง 4 สาขาเท่านั้น คือ 1) การผลิตน้ำมันสัตว์ ไขสัตว์ น้ำมันพืช และผลพลอยได้ 2) การฟอกหนังและการแต่งสำเร็จหนัง 3)

ภาพที่ 1 สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศและมูลค่าเพิ่มในประเทศในภาพรวม

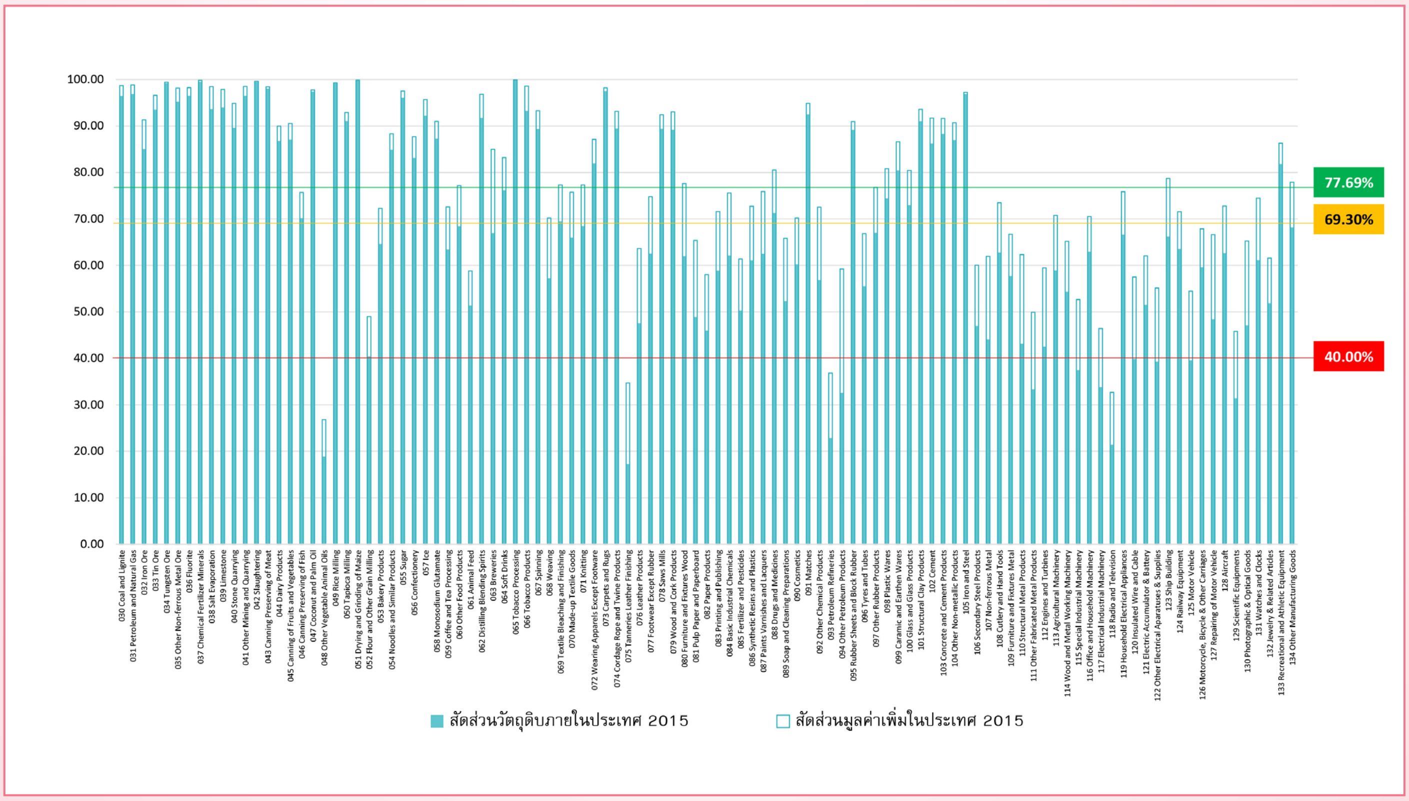

ที่มา : สศช., 2563 ประมวลโดยกองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2565

การกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และ 4) การผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิทยุ โทรทัศน์ และการคมนาคม อย่างไรก็ตาม จากการจัดทำ FTA ของไทยที่ผ่านมา สินค้าอุตสาหกรรมในสาขาข้างต้นมักใช้กฎถิ่นกำเนิดสินค้าอื่น ๆ อาทิ การเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากร (Change in Tariff Classification: CTC) หรือ Process Rule เช่น Chemical Reaction ซึ่งเป็นวิธีการยากในการพิสูจน์รูปแบบการสะสมเหมือนเกณฑ์ RVC ดังนั้น จึงอาจไม่มีความจำเป็นที่จะพิจารณาใช้การสะสมแบบ FC

ดังนั้น การนำหลักการสะสมแบบ FC มาใช้ จึงไม่น่าจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศในภาพรวม รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางน้ำในประเทศที่ต้องเผชิญภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นจากการที่ผู้ผลิตปลายน้ำเลือกที่จะนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคมาใช้สะสม รวมถึงมีโอกาสที่จะเกิดการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศภาคีความตกลงอื่นๆ ในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Disruption) ทั้งในระดับภูมิภาคและโลก จากการที่ประเทศต่าง ๆ มีการออกมาตรการควบคุมการส่งออกสินค้าหลายรายการนั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า การใช้วัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลางในประเทศ (Domestic Supplier) ถือเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว ทั้งในเรื่องต้นทุนการผลิต ความรวมเร็วในการผลิตและการจัดส่งสินค้า รวมทั้งยังเป็นการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้ประกอบการในประเทศในช่วงวิกฤตดังกล่าว ตลอดจนเป็นการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศในการยกระดับภาคการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าให้เพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ เป็นการคำนวณมูลค่าสินค้าเฉลี่ยรวมในแต่ละสาขาอุตสาหกรรมเท่านั้น เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table: IO) โดยไม่ได้หมายความว่า สินค้าทุกชนิดหรือผู้ประกอบการแต่ละแห่งจะสามารถปฏิบัติตามและสามารถมีมูลค่าเพิ่มภายในประเทศเท่ากับค่าเฉลี่ยของสาขาอุตสาหกรรมนั้นเสมอไป ดังนั้น ในอนาคต หากไทยมีการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีและต้องกำหนดกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ยังจำเป็นต้องศึกษาในรายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประกอบการในแต่สาขาอุตสาหกรรมนั้น ๆ ต่อไป

จัดทำโดย :

นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริพงษ์

แหล่งข้อมูล :

World Customs Organization (WCO), 2017, WCO ORIGIN COMPENDIUM
http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/origin/instruments-and-tools/guidelines/origin_compendium.pdf?db=web

World Customs Organization (WCO), Rules of Origin – Handbook
http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/origin/overview/origin-handbook/rules-of-origin-handbook.pdf?db=web

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2560, คู่มือองค์ความรู้ด้านกฎถิ่นกำเนิดสินค้า, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
https://www.oie.go.th/

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2564, สรุปความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรีของไทย (ฉบับเผยแพร่), กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
https://www.dtn.go.th

กรมมศุลกากร, 2564, เขตการค้าเสรี (FTA และ WTO), กรมศุลกากร
https://www.customs.go.th

กองสิทธิประโยชน์ทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2557, คู่มือการใช้ระบบฐานข้อมูลกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) และอัตราภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลง FTAs ของอาเซียนและประเทศคู่ค้าอื่นๆ ใน เว็บไซต์ของกรมการค้าต่างประเทศ (www.dft.go.th) หรือ (http://fta.dft.go.th), หจก. อรุณการพิมพ์.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) , 2563, ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของประเทศไทยปี 2558, กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=io_page

บทความพิเศษ สศอ.

ผลกระทบของสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน ต่อภาคอุตสาหกรรมไทยอย่างไร

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

จากสถานการณ์สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนเริ่มปะทุขึ้นเมื่อช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา เป็นการซ้ำเติมเศรษฐกิจโลกให้แย่ลง ในขณะที่เศรษฐกิจโลกกำลังฟื้นตัวจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด ภาวะเงินเฟ้อก็เริ่มเพิ่มมากขึ้นตามการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการสินค้าที่มากขึ้นในช่วงปลายปี 2564 ลากยาวมาถึงช่วงต้นปี 2565 เงินเฟ้อสูงเป็นประวัติการณ์ในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป รวมทั้งประเทศไทย และราคาพลังงาน เช่น ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง และก๊าซธรรมชาติ ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นสอดคล้องกับทิศทางการเพิ่มขึ้นของน้ำมันโลกด้วย ราคาพลังงานจึงเป็นตัวแปรหลักสำคัญของการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อ ดังนั้น สงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนเป็นหนึ่งในปัจจัยสั่นคลอนเสถียรภาพเศรษฐกิจโลก และเร่งภาวะเงินเฟ้อให้เกิดรุนแรงเร็วยิ่งขึ้น กระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ยังคงเปราะบางมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิดที่ยังไม่คลี่คลาย

ความสำคัญของรัสเซียและยูเครนต่อเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีมากน้อยเพียงใด จากข้อมูลในปี 2564 พบว่า เศรษฐกิจรัสเซียเป็นอันดับที่ 16 คิดเป็นร้อยละ 2 ของเศรษฐกิจโลก ซึ่งถือว่าไม่มากนัก แต่ส่งผลกระทบรุนแรงในภาพรวมเนื่องมาจากรัสเซียมีความสำคัญในฐานะเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ของโลก และส่งออกพลังงานเป็นอันดับ 2 ของโลก โดยส่งออกน้ำมันดิบอันดับ 1 ของโลก สัดส่วนร้อยละ 22.7 ของส่งออกน้ำมันดิบทั่วโลก จึงส่งกระทบต่อราคาน้ำมันโลกค่อนข้างมาก และกระทบต่อเนื่องเป็นห่วงโซ่จากการที่น้ำมันเป็นต้นทุนวัตถุดิบของการผลิตการขนส่ง ซึ่งปรับราคาเพิ่มสูงขึ้นตามความต้องการใช้และปริมาณน้ำมันในตลาดโลก โดยราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นไปที่ราคา 130 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาต่อบาร์เรล ณ วันที่ 8 มีนาคม 2565 จากนั้นปรับลดลงมาอยู่ที่ 115 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาต่อบาร์เรล ณ วันที่ 21 มีนาคม 2565 ซึ่งที่ผ่านมาราคาน้ำมันปรับเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25 ราคาก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 50

เมื่อพิจารณาการค้าของไทยกับรัสเซียและยูเครน พบว่า ประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้าจากรัสเซีย มีสัดส่วนร้อยละ 0.66 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมดของไทย ส่วนสินค้าที่ไทยนำเข้าจากยูเครนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.1 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทย ซึ่งการนำเข้าสินค้าจากทั้งสองประเทศเป็นสัดส่วนไม่มีนัยสำคัญ แม้สินค้านำเข้าหลักจากรัสเซีย ได้แก่ ปิโตรเลียม ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช เหล็กและเหล็กกล้า และอลูมิเนียม และสินค้านำเข้าจากยูเครน ได้แก่ ซีเรียล เหล็ก และผลิตภัณฑ์เหล็ก ผลิตภัณฑ์ใช้ทำอาหารสัตว์ แต่ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้ากับไทยอย่างมีนัยสำคัญ ด้านการส่งออกก็ไม่มีผลกระทบที่รุนแรงมากนักจากการที่สินค้าที่ส่งออกไปรัสเซียและยูเครน สินค้าส่งออกหลัก ได้แก่ ยานยนต์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ผลไม้กระป๋องและแปรรูป พลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติก เป็นต้น มีสัดส่วนส่งออกร้อยละ 0.4 และร้อยละ 0.05 ของการส่งออกทั้งหมดของไทย ดังนั้น สงครามรัสเซียกับยูเครนจึงไม่มีผลกระทบทางตรงกับการค้าของไทยมากนักเนื่องด้วยสัดส่วนทางการค้าของไทยกับประเทศทั้งสองนั้นมีสัดส่วนที่น้อย ประเทศไทยได้รับผลกระทบ

ทางอ้อมจากสงครามรัสเซียกับยูเครนมากกว่าผลกระทบทางตรง เนื่องจากเมื่อรัสเซียไม่ส่งพลังงานให้สหภาพยุโรป และสหภาพยุโรปเกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ไทยจะได้รับผลกระทบเนื่องจากไทยส่งออกไปสหภาพยุโรปร้อยละ 10 ของการส่งออกทั้งหมด การส่งออกของไทยไปสหภาพยุโรปจะชะลอตัว ผลกระทบทางอ้อมที่ไทยจะได้รับนั้นมาจากการปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันของตลาดโลกที่ยังคงเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง นอกจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นก็ยังมีอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบทางอ้อมด้วย ดังนี้

- **อุตสาหกรรมเหล็ก** ราคาเหล็กที่ขยับตัวสูงขึ้นและมีแนวโน้มว่าอาจจะขาดตลาด ไม่เพียงพอ เหล็กยังใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องสำคัญอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ รถจักรยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง การก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่ใช้วัสดุที่ทำจากเหล็กเป็นส่วนประกอบทั้งสิ้นก็อาจมีส่วนให้การผลิตของอุตสาหกรรมดังกล่าวชะลอตัวได้

- **อุตสาหกรรมอาหารสัตว์** ได้รับผลกระทบจากการใช้วัตถุดิบเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์จากการใช้ข้าวโพดและกากถั่วเหลืองที่ราคาแพงขึ้น

- **อุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์** รัสเซียเป็นผู้ผลิตแร่ PALLADIUM ใหญ่ที่สุดของโลกคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43 ของตลาดโลก โดยแร่ PALLADIUM ถูกใช้ในอุตสาหกรรมรถยนต์ร้อยละ 80 ปัจจุบันราคาแร่ PALLADIUM ได้ปรับราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ 21 และรัสเซียยังเป็นแหล่งแร่ NICKLE ใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก โดยเป็นแร่สำคัญที่ใช้ในการผลิตแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

- **อุตสาหกรรมผลผลิตทางการเกษตร** มีต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นจากราคาของปุ๋ยเคมีของตลาดโลกสูงขึ้น รัสเซียเป็นประเทศที่ส่งออกปุ๋ยเคมีมากที่สุดในโลก คิดเป็นปริมาณ 50 ล้านตัน/ปี หรือสัดส่วนร้อยละ 12.8 ของมูลค่าส่งออกปุ๋ยเคมีทั้งโลก แต่ประเทศไทยนำเข้าปุ๋ยจากจีนและอินเดียเป็นหลักก็ช่วยบรรเทาความรุนแรงของภาวะการราคาปุ๋ยในประเทศได้บ้าง ส่วนข้าวสาลีก็เป็นอีกสินค้าที่มีราคาเพิ่มสูงขึ้นจากการรัสเซียมีสัดส่วนข้าวสาลีในตลาดโลกร้อยละ 15 หากรวมสัดส่วนข้าวสาลีที่ยูเครนส่งออกไปด้วยจะทำให้มีสัดส่วนประมาณ 1 ใน 4 ของข้าวสาลีทั่วโลก เกษตรกรรายย่อยต้องเผชิญกับราคาวัตถุดิบเพิ่มสูงขึ้น หรืออาจจะต้องใช้วัตถุดิบอื่นทดแทนข้าวสาลี

- **อุตสาหกรรมปิโตรเคมี** เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ได้จากน้ำมันดิบ เช่น เม็ดพลาสติก (Plastic resins) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องมากที่สุด เช่น บรรจุภัณฑ์ ยานยนต์ วัสดุก่อสร้าง และเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น เส้นใยสังเคราะห์ (Synthetic fibers) ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และบรรจุภัณฑ์ และยางสังเคราะห์ (Synthetic rubber/Elastomers) ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ยางรถยนต์ และเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น

- **อุตสาหกรรมโลจิสติกส์** ต้นทุนค่าขนส่งแพงขึ้นในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม โดยราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้น โดยประเทศไทยใช้น้ำมันดีเซลร้อยละ 70 ของการใช้น้ำมันทั้งหมด การที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการปรับราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อบาร์เรล ที่ส่งผลให้ราคาน้ำมันของไทยปรับเพิ่มขึ้น 0.20 บาทต่อลิตร และคาดว่าจะมีผลต่อเงินเฟ้อ

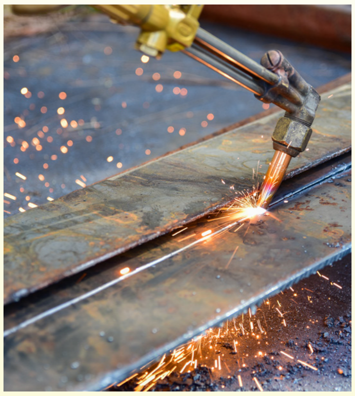
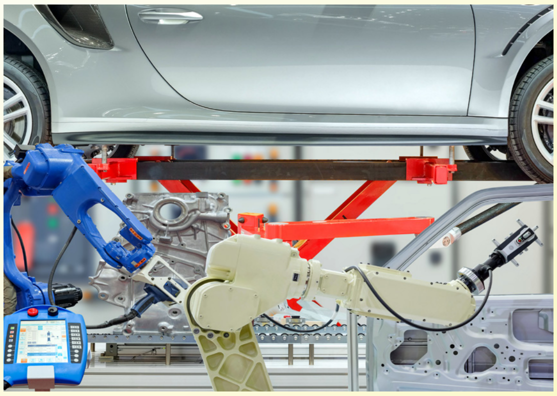

เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 0.1

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมโดยกองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต (I-O TABLE) พบผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- ผลกระทบทางตรงต่ออุตสาหกรรมที่ใช้น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ได้แก่ อุตสาหกรรมเม็ดพลาสติก มีสัดส่วนการใช้น้ำมันในการผลิต ประมาณร้อยละ 17 ของวัตถุดิบทั้งหมด และใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิต ประมาณร้อยละ 10 ของวัตถุดิบทั้งหมด

- ผลกระทบทางอ้อมต่ออุตสาหกรรมที่ใช้ไฟฟ้า ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เหล็ก อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม มีสัดส่วนการใช้ไฟฟ้าในการผลิต ประมาณร้อยละ 8 6 และ 5 ตามลำดับ

- ผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า มีสัดส่วนการใช้น้ำมันและไฟฟ้าในการผลิต อย่างละประมาณร้อยละ 10 ของวัตถุดิบทั้งหมด อุตสาหกรรมยางรถยนต์ มีสัดส่วนการใช้น้ำมันและไฟฟ้าในการผลิต ประมาณร้อยละ 3 และ 4 ของวัตถุดิบทั้งหมด ตามลำดับ

ผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้น จะส่งผลให้ราคาสินค้าปรับตัวเพิ่มขึ้น อันจะก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อรุนแรงในอนาคตได้ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของไทยในเดือนกุมภาพันธ์ปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 5.28 ซึ่งเป็นการขยายตัวมากกว่าร้อยละ 2 เป็นเดือนที่ 5 ติดต่อกัน ในหลายกลุ่มสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอาหาร กลุ่มพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร โดยเป็นการเพิ่มขึ้นของราคาในกลุ่มอาหารสดและพลังงานเป็นหลัก โดยปัจจุบันเศรษฐกิจภายในประเทศยังคงชะลอตัวอยู่ในระดับต่ำ กำลังซื้อของคนในประเทศเบาบาง ซึ่งหากราคาน้ำมันยังคงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะงักงัน หรือที่เรียกว่า Stagflation ประกอบกับผลของสงครามรัสเซีย-ยูเครน เป็นตัวทวีคูณให้ภาวะเงินเฟ้อเร่งขึ้นจากเดิม อันจะส่งผลให้เศรษฐกิจโลกและไทยชะลอตัวลง อย่างไรก็ตามธนาคารแห่งประเทศไทย คาดการณ์เงินเฟ้อของไทยปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 1-3 ทำให้มองว่าสถานการณ์เงินเฟ้อคงไม่ยืดเยื้อยาวนาน ทั้งนี้ ยังคงต้องติดตามสถานการณ์สงครามรัสเซียและยูเครนต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมโดยกองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้รวบรวมข้อมูลและมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

ระยะสั้น

1. เร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายของภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 วงเงิน 3.1 ล้านล้านบาท
2. พยุงราคาพลังงานให้คงที่ โดยเฉพาะราคาน้ำมันดีเซล ผ่านกลไกของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง
3. กระตุ้นกำลังซื้อของประชาชน ผ่านโครงการช่วยเหลือภาครัฐ เช่น ช้อปดีมีคืน คนละครึ่ง โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น
4. ขอความร่วมมือผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ อย่ากักตุนสินค้า

ระยะยาว

ภาวะเงินเฟ้อจะส่งผลให้ต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสูงขึ้นในแต่ละผลิตภัณฑ์แตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ความสามารถในการปรับตัวเพื่อลดต้นทุนของผู้ประกอบการ การปรับ/เปลี่ยนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การลดขั้นตอนการผลิต หรือการปรับใช้วัตถุดิบที่มีราคาถูกลง รวมถึงสัดส่วนของต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวมในแต่ละอุตสาหกรรม ดังนั้น ธุรกิจควรปรับองค์กรให้เหมาะสมกับธุรกิจของตน อาทิเช่น

1. ปรับธุรกิจตามกระแสเปลี่ยนเศรษฐกิจโลกสู่ Green Economy ที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับนโยบาย BCG (Bio-Circular-Green) Economy ปฏิรูปภาคอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรมสีเขียว หลายอุตสาหกรรมมีการปรับตัวแล้ว เช่น อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า
2. เร่งนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น เช่น Cloud computing Big Data และ Internet of things
3. พัฒนาทุนมนุษย์ในกรอบแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล (Environment, Social and Governance : ESG) บุคลากรในธุรกิจเป็นทุนที่สำคัญที่ควรให้ความสำคัญไม่ควรมองข้ามในการพัฒนาศักยภาพ
4. การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะของแรงงานมากขึ้น เพื่อให้เป็นแรงงานที่เข้มแข็ง โดยการพัฒนาทักษะให้กับแรงงานทั้งในรูปแบบการปรับทักษะ (Reskill labor) สำหรับแรงงานที่มีทักษะเดิม แต่เริ่มมีความต้องการลดลงและแรงงานอาจสูญหายไปจากการถูกทดแทนด้วยเทคโนโลยี และในรูปแบบการเพิ่มทักษะ (Upskill labor) เป็นการต่อยอดทักษะเดิมให้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้สูงขึ้น

จากสถานการณ์สงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ส่งผลกระทบทางตรงกับการค้าของไทยมากนัก เนื่องด้วยสัดส่วนทางการค้าของไทยกับประเทศทั้งสองนั้นมีสัดส่วนที่น้อย ประเทศไทยได้รับผลกระทบทางอ้อมจากสงครามรัสเซียกับยูเครนมากกว่าผลกระทบทางตรง ประเทศไทยเป็นหนึ่งในห่วงโซ่อุปสงค์วัตถุดิบของโลกที่รัสเซียส่งออกสินค้า เช่น เหล็ก อาหารสัตว์ ปุ๋ย เป็นต้น ถึงแม้ว่าประเทศไทยนำเข้าสินค้าเหล็ก อาหารสัตว์ และปุ๋ยจากประเทศอื่นที่ไม่ใช่รัสเซีย แต่ตลาดโลกต้องเผชิญกับภาวะตึงตัวจากการขาดแคลนวัตถุดิบที่มาจากประเทศรัสเซียเช่นกัน ในปัจจุบันสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนยังคงยืดเยื้อเข้าสู่เดือนที่หกแล้วก็ยังคงต้องติดตามสถานการณ์ของสงครามต่อไป และประเทศไทยควรมีการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบจากหลาย ๆ ประเทศที่เป็นแหล่งวัตถุดิบ การใช้วัตถุดิบอื่นทดแทนสินค้าที่ขาดแคลน รวมถึงการประหยัดใช้พลังงานในรูปแบบต่าง ๆ ก็มีส่วนช่วยลดวิกฤตการขาดแคลนสินค้า สินค้านำเข้าที่มีราคาแพงเนื่องมาจากสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนได้

จัดทำโดย :
นางสาวชุติมา ชุตินุตร

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
ธนาคารแห่งประเทศไทย
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.)
GTA Global Trade Atlas
ไทยออยล์ www.thaioilgroup.com

นางสาวณิรดา วิสุทธิชาติธาดา

ผู้อำนวยการกองสารสนเทศ
และดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

วารสารฉบับนี้
จะพาทุกท่านไปทำความรู้จัก
กับผู้บริหารมากความสามารถ
ผอ.ณิรดา วิสุทธิชาติธาดา
กับบทบาทผู้อำนวยการกองสารสนเทศ
และดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

อยากให้เล่าชีวิตประสบการณ์ที่เข้ามารับราชการในแวดวงกระทรวงอุตสาหกรรม พอสังเขป

เข้ารับราชการ เมื่อปี 2540 ในตำแหน่งนักวิชาการคอมพิวเตอร์ ซี3 ศูนย์ข้อมูลอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ตอนนั้นมี ผอ.สุกิจ เป็นคนสัมภาษณ์ และต่อมาก็กลายมาเป็นผู้บังคับบัญชา ซึ่งท่านก็เป็นคนแรกที่สอนงาน โดยเฉพาะการทำบันทึกข้อความ การจัดประชุม การทำรายงานการประชุม ซึ่งตัวเองมองว่า เป็นงานเอกสารที่สำคัญมาก ๆ และจากการสอนงานในวันนั้นก็เป็นทักษะองค์ความรู้ที่ติดตัวมาจนทุกวันนี้

ในส่วนของงานด้าน IT ก็ทำด้านระบบฐานข้อมูล พัฒนาระบบสารสนเทศ พัฒนาเว็บไซต์มาโดยตลอด ต่อมาก็ได้มีโอกาสทำงานด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจอุตสาหกรรม การชี้นำเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ที่สำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในขณะนั้น จากนั้นก็กลับมาทำงานที่ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม

ในปี 2560 ก็ไปเป็นผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม งานหลัก ๆ จะเกี่ยวข้องกับงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลภาพรวมของกระทรวงและสำนักงานปลัด ทั้งงานเครือข่าย อินเตอร์เน็ต Cloud งานพัฒนาระบบทะเบียนลูกค้าของกระทรวงอุตสาหกรรม (i-Industry) ระบบรับชำระค่าธรรมเนียมรายปีและใบเสร็จอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด (สอจ.) หรือ D-Payment การเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หรือ i-Gateway และงานด้านนโยบายรวมถึงแผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลของกระทรวงอุตสาหกรรม

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ภารกิจหลักคือ การจัดทำ พัฒนา และเผยแพร่ ทั้งดัชนีอุตสาหกรรมภาพรวม รายสาขา และเชิงพื้นที่ การจัดทำรายงานผลิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรม รวมถึงการวางโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความเหมาะสมและรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สศอ. การบริหารจัดการระบบสารสนเทศ ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ตลอดจนการเป็นศูนย์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ทำหน้าที่บริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ บูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมตามธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ รวมทั้งการกำหนดและวางแนวปฏิบัตินโยบายด้านดิจิทัล

ภารกิจหน้าที่ ความรับผิดชอบในบทบาทผู้อำนวยการกอง

โดยภาพรวมของกอง มองว่า เป็นการอำนวยการความสะดวกในการทำงาน การให้คำปรึกษาแนะนำ และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วง เพื่อให้การขับเคลื่อนภารกิจทั้งหมดของกองเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ซึ่งส่งผลต่อไปยังภาพรวมของ สศอ. ตลอดจนหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากภารกิจหลักของ กส. มีทั้งงานด้านข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล และงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งทั้งสองมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก แต่ก็มีความแตกต่างกันด้วยเช่นกัน ดังนั้นเพื่อให้งานทั้งสองฝ่ายเกิดการเชื่อมต่อร้อยเรียงเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเหมาะสม เราต้องคิดว่าเราจะอำนวยความสะดวกในการทำงานอย่างไรได้บ้าง เช่น ประสานขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น หลายครั้งที่สอบถามเจ้าหน้าที่ว่าต้องการให้เราทำอะไรให้เค้าบ้าง เราต้องทำความเข้าใจเนื้องานเพื่อที่จะสามารถสนับสนุนการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ แต่หากเกิดปัญหา ส่วนใหญ่ก็พูดคุยสอบถามกันก่อน แล้วจึงตัดสินใจ ซึ่งก็มีทั้งที่เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขปัญหาได้เอง การให้คำแนะนำปรึกษาสำหรับแก้ไขปัญหา และการแก้ไขปัญหาเอง อย่างไรก็ตามก็มีงานที่ได้รับมอบหมายที่เราต้องวางแผนกำหนดทิศทางขอบเขต และวิธีการดำเนินการเอง เมื่อเราและเจ้าหน้าที่ร่วมกันทำงาน สิ่งที่ต้องมีก็ต้องมี สิ่งใดที่ต้องปรับก็ต้องเปลี่ยน เพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน

งานอีกส่วนหนึ่งที่ได้รับมอบหมายคือการประชุมทั้งที่ประชุมภายในหน่วยงาน เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุม ทั้งที่เป็นคณะกรรมการหรือเป็นประธาน บทบาทเราก็เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ บางครั้งการไปประชุมช่วยให้การประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานเป็นไปด้วยความเข้าใจอันดี แต่มีอย่างหนึ่งที่เราต้องคำนึงถึงเสมอคือ การเสนอความเห็นที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อการประชุม รวมถึงการนำเรียนประเด็นสำคัญต่อผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถทำงานกันได้อย่างต่อเนื่อง

โดยส่วนตัวนั้น มีสิ่งหนึ่งที่ตัวเองได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอดคือ การสอนงาน ทัศนคติที่ดี และการตั้งใจเรียนรู้พัฒนาตนเอง หากมีควบคู่กันไปจะเป็นการสร้างคนที่มีขีดความสามารถเกินไปกว่าที่เค้าคิดว่าตัวเองเป็นอยู่ เป็นการดึงเอาศักยภาพในตัวบุคคลออกมา จึงจะทำให้เกิดบุคลากรที่ดีมีคุณภาพ การพัฒนางานเป็นไปได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นโยบายและแนวทางดำเนินงานของ กส. กับการรองรับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ในภาพรวมองค์กรในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ กส. ได้ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น การปรับปรุงสายสัญญาณ Firewall, Core Switch การวางโครงสร้าง Public Zone/ Private Zone การให้ความสำคัญกับความปลอดภัยไซเบอร์อย่างมาก การนำนโยบายแนวปฏิบัติและกฎหมายซึ่งเป็นภาพการดำเนินงานของประเทศมากำหนดเป็นแนวปฏิบัติด้านดิจิทัลที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของ สศอ. รวมถึงการวางระบบคลังข้อมูลและการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อให้สามารถเชื่อมต่อฐานข้อมูลเป็นหนึ่งเดียวไม่เป็นไซโล สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการในทุกช่วงเวลาอย่างปลอดภัย การเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐตามกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน ส่งผลให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการที่ง่ายต่อการใช้งานหรือเข้าถึง และสามารถใช้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ปลอดภัย ตลอดทั้งการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะความรู้ความเข้าใจและการตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ถูกต้อง

ในภาพของ กส. เราจะหารือพูดคุยกันในกอง เพื่อปรับปรุงกระบวนงานของ กส. โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ทั้งเจ้าหน้าที่เองก็ต้องปรับกระบวนทัศน์และเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำเข้ามาใช้ด้วยเช่นกัน เพื่อให้เกิดความลงตัวในการใช้ Digital Transformation สำหรับทำงานได้อย่างแท้จริง ซึ่งในตอนแรกที่มีการดำเนินการปรับเปลี่ยนหรือลงมือทำสิ่งใหม่ ๆ ก็เป็นเรื่องปกติที่ต้องมีการสอบถามชี้แจงทำความเข้าใจกันบ่อย ๆ แต่เมื่อดำเนินการไปได้สักระยะ จะมีคนที่คอยช่วยเหลือคนอื่น ๆ ให้สามารถทำได้ไปพร้อมกัน อันนี้ถือเป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ ใน กส. ที่ทุกคนยอมรับ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานและความคุ้นชิน พร้อมเดินไปด้วยกันในแนวทางที่ได้ตกลงกันไว้

“ โดยส่วนตัวนั้น มีสิ่งหนึ่งที่ตัวเองได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอดคือ ***การสอนงาน ทัศนคติที่ดี และการตั้งใจเรียนรู้พัฒนาตนเอง หากมีควบคู่กันไปจะเป็นการสร้างคนที่มีขีดความสามารถเกินไปกว่าที่เค้าคิดว่าตัวเองเป็นอยู่ เป็นการดึงเอาศักยภาพในตัวบุคคลออกมา จึงจะทำให้เกิดบุคลากรที่ดีมีคุณภาพ*** การพัฒนางานเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพมากขึ้น ”

โดยกระบวนงานที่ กส. ได้ดำเนินการในกอง คือ การใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ในการลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมการมอบหมายงานรายบุคคล หรือการเสนอบันทึกที่เป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ การดำเนินการนี้ส่งผลให้ กส.

ลดการใช้กระดาษได้เยอะมาก รวมถึงการให้บริการแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในการนำส่งแบบรายงานผลการประกอบกิจการรายเดือนและรายปีในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ iSingleForm ก็ช่วยลดขั้นตอนการสแกนแบบฟอร์ม ลดกระดาษที่ใช้ในการรับแฟ็กซ์ ลดพื้นที่ในการจัดเก็บเอกสาร ลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการในการเดินทางที่ต้องมาส่งแบบ ร.ง.8 และ ร.ง.9

บทบาทของ กส. ที่มีต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

การพัฒนาและจัดทำเครื่องชี้วัดเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่สามารถสะท้อนภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมทั้งในภาพรวม รายสาขา และเชิงพื้นที่ เป็นหนึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายทางเศรษฐกิจ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและการลงทุนของผู้ประกอบการ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การสร้างโอกาสและลู่ทางในธุรกิจ ซึ่งปัจจุบัน กส. ได้ดำเนินการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมอันเป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมรายเดือน ทั้งในภาพรวมและรายสาขา ครอบคลุม 21 สาขาอุตสาหกรรม 70 กลุ่มอุตสาหกรรม 256 ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าโดยดัชนีอุตสาหกรรมนี้ได้มีการประชุมหารือกันในคณะกรรมการดัชนีอุตสาหกรรมเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งมีผู้แทนของหน่วยงานทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นองค์ประกอบ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลังกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคาร

นอกจากนั้นยังได้จัดทำรายงานผลิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรมรายปี ครอบคลุม 21 สาขาอุตสาหกรรม 7 ภูมิภาค (รวมกรุงเทพและปริมณฑล) ซึ่งแสดงถึงโครงสร้างอุตสาหกรรม เช่น การผลิต การตลาด การเงิน แรงงาน นวัตกรรม เป็นต้น และยังแสดงถึงผลิตภาพการผลิตและการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตในภาพรวมระดับอุตสาหกรรม เพื่อเป็นเครื่องมือชี้วัดประสิทธิภาพในการผลิตและสะท้อนขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม

ซึ่งเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมดังกล่าวทั้งดัชนีอุตสาหกรรมและรายงานผลิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรมได้ดำเนินการเผยแพร่บนเว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (Open Data)เพื่อให้บริการข้อมูลทั้งภายในและต่างประเทศแก่นักลงทุน ผู้ประกอบการ และนักวิชาการ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมต่อไป

ในปัจจุบัน กส. ได้มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจ ผ่านกลไกคณะอนุกรรมการพัฒนาและวิจัยดัชนีอุตสาหกรรมในการดำเนินการจัดทำเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระดับพื้นที่ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมรายภูมิภาค (นำร่อง) ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ คาดว่าจะสามารถให้บริการและเผยแพร่ได้ในปีงบประมาณ 2566

ข้อเสนอแนะและแนวทางการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ที่ผ่านมาการนำข้อมูลดัชนีอุตสาหกรรมและสถิติอุตสาหกรรมไปใช้ประโยชน์นั้น ผู้ใช้บริการข้อมูลส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักวิเคราะห์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา ซึ่งผู้ใช้บริการข้อมูลในกลุ่มของผู้ประกอบการยังมีไม่มากนัก โดยจากการสำรวจข้อคิดเห็นของผู้ใช้บริการข้อมูลพบว่า สาเหตุที่การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในกลุ่มของผู้ประกอบการยังไม่แพร่หลายมากนัก เนื่องจากการนำเสนอข้อมูลยังเข้าใจได้ยาก ประกอบกับรูปแบบการนำเสนอยังขาดความน่าสนใจ ดังนั้นจึงขอแนะนำข้อมูลดัชนีอุตสาหกรรมและสถิติอุตสาหกรรมโดยสังเขป สำหรับข้อมูลดัชนีอุตสาหกรรมจะเป็นตัวเลขที่สามารถสะท้อนสถานการณ์การผลิตของภาคอุตสาหกรรมในแต่ละเดือนทั้งในภาพรวมและในรายสาขาอุตสาหกรรมซึ่งจะมีรายละเอียดของการนำข้อมูลไปใช้ที่แตกต่างกันตามประเภทของข้อมูล ซึ่งมีทั้งหมด 7 ข้อมูล ได้แก่ 1) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index) เป็นค่าที่แสดงทิศทางปริมาณผลผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์ 2) ดัชนีการส่งสินค้า (Shipment Index) เป็นค่าดัชนีที่วัดปริมาณการส่งสินค้าอุตสาหกรรม หรือยอดการจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรมในแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถสะท้อนความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมในตลาด และแนวโน้มการขยายตัวของธุรกิจ 3) ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง (Finished Goods Inventory Index) เป็นค่าดัชนีที่วัดแนวโน้มของระดับสินค้าสำเร็จรูปคงคลังของโรงงาน โดยการพิจารณาดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลังควบคู่กับดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมจะสามารถสะท้อนภาวะเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลาได้ชัดเจนมากขึ้น 4) ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง (Inventory Ratio Index) เป็นค่าดัชนีที่ได้จากการคำนวณหาอัตราส่วนระหว่างปริมาณสินค้าสำเร็จรูปคงคลังและปริมาณการส่งสินค้า ซึ่งสามารถสะท้อนความสามารถในการปรับปริมาณผลผลิตให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างเหมาะสม 5) ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม (Labor Input Index) เป็นการวัดจำนวนชั่วโมงการทำงานเปรียบเทียบกับปีฐาน สะท้อนการใช้ปัจจัยแรงงานในการผลิตภาคอุตสาหกรรมแต่ละช่วงเวลา 6) ดัชนีผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity Index) เป็นค่าดัชนีของอัตราส่วนระหว่างผลผลิตสินค้าอุตสาหกรรมกับจำนวนชั่วโมงการทำงาน ซึ่งสะท้อนความสามารถของแรงงานในภาคการผลิตว่าได้จำนวนผลผลิตที่มากขึ้นหรือลดลงในระยะเวลาการทำงานที่เท่ากัน และ 7) อัตราการใช้กำลังการผลิต (Capacity Utilization Ratio) เป็นเครื่องชี้ระดับการผลิตของภาคอุตสาหกรรมโดยเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตจริงกับกำลังการผลิตสูงสุดหรือปริมาณผลผลิตที่ได้เมื่อเต็มศักยภาพของเครื่องจักร

นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอให้น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงจากการเผยแพร่ในรูปแบบตารางข้อมูลทางสถิติเป็นการเผยแพร่ในรูปแบบรายงานอัจฉริยะ (Business Intelligence) ซึ่งผู้ใช้บริการข้อมูลสามารถเลือกข้อมูลที่ต้องการแสดงได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสามารถส่งออกข้อมูลในรูปแบบไฟล์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว นอกจากการเลือกดูข้อมูลในเชิงสถิติแล้วรายงานอัจฉริยะยังมีส่วนของการสรุปรายงานสถานการณ์การผลิตภาคอุตสาหกรรมในภาพรวมและรายสาขาที่ผู้ประกอบการสนใจ ทั้งนี้ยังมีแผนงานที่จะได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบรายงานอย่างต่อเนื่อง และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมจะสามารถนำข้อมูลดัชนีอุตสาหกรรมและสถิติอุตสาหกรรมไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินธุรกิจ หรือการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม

ดัชนีอุตสาหกรรม ไตรมาส 2/2565

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index : MPI) ไตรมาส 2 ของปี 2565 (เมษายนถึง มิถุนายน) เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ปรับตัวลดลงร้อยละ 0.76 เช่นเดียวกับดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง และดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรมที่ปรับตัวลดลงร้อยละ 1.16 2.58 และ 0.90 ตามลำดับ ในขณะที่ดัชนีการส่งสินค้า และดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.04 และ 2.40 ตามลำดับ โดยอัตราการใช้กำลังการผลิต อยู่ที่ร้อยละ 61.10 (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 และรูปที่ 1) อย่างไรก็ดี ในไตรมาสนี้ มีอุตสาหกรรมสำคัญที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ผลิตภัณฑ์ยาง ชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ เภสัชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค และเครื่องประดับเพชรพลอยแท้ เป็นต้น

สำหรับอุตสาหกรรมที่มีการปรับตัวลดลง เช่น คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น เหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน เฟอร์นิเจอร์ และน้ำมันปาล์ม เป็นต้น

ตารางที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

ดัชนีอุตสาหกรรม รายไตรมาส (70 กลุ่มอุตสาหกรรม)					
ดัชนีอุตสาหกรรม	ไตรมาส 2/2564 (เม.ย.-มิ.ย.)	ไตรมาส 1/2565 (ม.ค.-มี.ค.)	ไตรมาส 2/2565 (เม.ย.-มิ.ย.)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับ ไตรมาสก่อน (%MoM)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับไตรมาส เดียวกันของปีก่อน (%YoY)
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (ถ่วงน้ำหนักมูลค่าเพิ่ม)	96.52	105.36	95.79	-9.09	-0.76
ดัชนีการส่งสินค้า	97.75	103.81	97.79	-5.80	0.04
ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	135.87	138.86	134.29	-3.29	-1.16
ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	152.70	138.09	148.77	7.74	-2.58
ดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม	92.08	98.10	94.29	-3.88	2.40
ดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม	107.92	109.71	106.95	-2.52	-0.90
อัตราการใช้กำลังการผลิต	62.65	66.53	61.10	-	-

ที่มา : กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ : ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

อุตสาหกรรมสำคัญ 5 อันดับแรกที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นส่งผลต่อดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในไตรมาส 2 ของปี 2565 มีดังนี้

ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นปิโตรเลียม ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.61 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้น เนื่องจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 และการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทำให้ระดับการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงสำเร็จรูปในประเทศเพิ่มขึ้น แม้ว่าราคาน้ำมันเชื้อเพลิงจะปรับตัวสูงขึ้นมากในช่วงไตรมาสนี้จาสถานการณ์ความไม่สงบระหว่างรัสเซีย-ยูเครน

ผลิตภัณฑ์ยาง ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.55 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้นจากผลิตภัณฑ์ยางแท่งเป็นหลัก เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจเริ่มกลับสู่ภาวะปกติ และปัญหาการแพร่ระบาดของโรค โควิด-19 เริ่มคลี่คลายในต่างประเทศ ทำให้ประเทศคู่ค้ามีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น รวมถึงปัญหาเรื่องการขนส่งที่คลี่คลายลง ส่งผลให้สามารถส่งสินค้าได้มากขึ้น

ชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.80 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตเพิ่มขึ้น จากสินค้า Integrated Circuits (IC) และ PWB เป็นหลัก เนื่องจากเป็นไปตามความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในตลาดโลกที่ขยายตัวต่อเนื่อง

เภสัชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.48 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวการณ์ผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้น จากสินค้ายาเม็ด ยาน้ำ ยาแคปซูล และยาครีม โดยเฉพาะยาเม็ด และยาน้ำ ซึ่งเป็นยาแก้ปวดลดไข้สำหรับใช้กับผู้ป่วยโรคโควิด-19 รวมถึงยาฆ่าเชื้อและยาแก้อักเสบ

เครื่องประดับเพชรพลอยแท้และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.68 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวการณ์ผลิตและการจำหน่ายเพิ่มขึ้น จากสินค้าจี้ สร้อย และกำไล เนื่องจากมีคำสั่งซื้อที่เริ่มกลับเข้ามาหลังจากหลายประเทศผ่อนคลายมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 มากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคในตลาดส่งออกสำคัญกลับมาใช้จ่ายซื้อสินค้าอีกครั้ง ในขณะที่ปีก่อนตลาดโลกยังคงได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งกระทบต่อกำลังซื้อและความต้องการของลูกค้า

อุตสาหกรรมสำคัญ 5 อันดับแรกที่มีการปรับตัวลดลง ส่งผลต่อดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในไตรมาส 2 ของปี 2565 มีดังนี้

การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง ปรับตัวลดลงร้อยละ 29.57 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตลดลงจากสินค้า Hard Disk Drive เป็นหลัก เนื่องจากการขาดแคลนวัตถุดิบสำหรับการผลิตจากประเทศจีน และปัญหาด้านโลจิสติกส์ของจีน อันเป็นผลจากมาตรการล็อกดาวน์ในเมืองสำคัญตามนโยบาย Zero Covid ประกอบกับการทยอยยกเลิกการผลิตสินค้าบางประเภทที่มีความต้องการลดลงจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

การผลิตพลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น ปรับตัวลดลงร้อยละ 11.68 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตและการจำหน่ายลดลงจากสินค้า Polyethylene resin เนื่องจากผู้ผลิตบางรายปรับแผนกลยุทธ์ใหม่หลังจากต้นทุนการผลิตปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มสินค้า Ethylene Propylene และ Benzene ลดลงจากการ Shut down ต่อเนื่อง

รูปที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

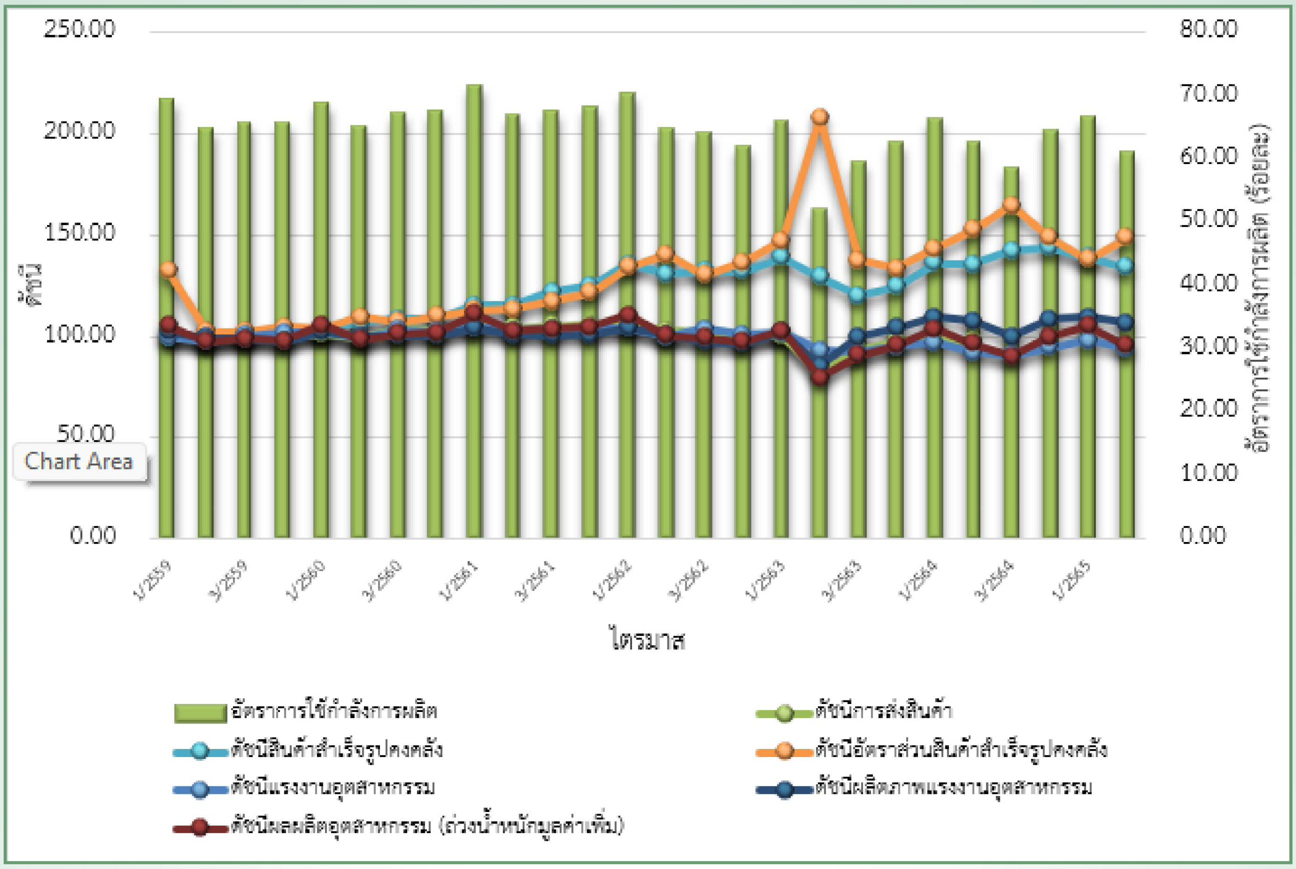

ที่มา : กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ : ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

ของผู้ผลิตบางราย

เหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน ปรับตัวลดลงร้อยละ 10.80 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตและการจำหน่ายลดลงเนื่องจากความต้องการบริโภคที่ชะลอตัว จากราคาสินค้าในหมวดวัสดุก่อสร้างปรับตัวสูงขึ้นตามต้นทุนการผลิตที่ปรับตัวสูงขึ้นจากภาวะเงินเฟ้อ อีกทั้งลูกค้าชะลอคำสั่งซื้อเพื่อติดตามสถานการณ์และทิศทางของราคาเหล็กในตลาดโลก

เฟอร์นิเจอร์ ปรับตัวลดลงร้อยละ 20.58 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตและการจำหน่ายลดลงจากสินค้าเครื่องเรือนทำด้วยไม้เป็นหลัก เนื่องจากปีนี้สถานการณ์ของโรคโควิด-19 เริ่มคลี่คลาย การดำเนินชีวิตเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ ความต้องการสินค้าที่ใช้ในกรณี Work From Home จึงชะลอตัวลดลง รวมทั้งผู้ซื้อจากประเทศคู่ค้า (สหรัฐอเมริกา)

ชะลอคำสั่งซื้อบางส่วน

น้ำมันปาล์ม ปรับตัวลดลงร้อยละ 14.68 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตลดลงจากสินค้าน้ำมันปาล์มดิบ และน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ เนื่องจากปีนี้พื้นที่เพาะปลูกปาล์มทางภาคใต้เกิดฝนตกหนักและมีน้ำท่วมฉับพลันในหลายพื้นที่ ทำให้ผลปาล์มได้รับความเสียหายเกษตรกรไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลปาล์มได้ สำหรับการจำหน่ายปรับตัวลดลงเช่นเดียวกัน โดยลดลงจากตลาดในประเทศ สาเหตุจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ต้องการใช้น้ำมันปาล์มเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าลดลง เช่น อุตสาหกรรมไบโอดีเซลปรับลดส่วนผสมจาก B7 ให้เหลือเพียง B5 รวมถึงอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องสำอางที่ชะลอการสั่งซื้อสินค้าเนื่องจากกระแสข่าวการยกเลิกคำสั่งห้ามการส่งออกน้ำมันปาล์มของ

ตารางที่ 2 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมภาพรายสาขาสำคัญ

ผลิตภัณฑ์	น้ำหนัก	ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมรายสาขาสำคัญ								
		2562	2563	2564	ไตรมาส			2565		
					2/2564	1/2565	2/2565	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
ดัชนีรวมยังไม่ได้ปรับฤดูกาล	100	101.97	92.31	97.71	96.52	105.36	95.79	91.24	98.19	97.93
(%YoY)		-3.45	-9.47	5.85	20.96	1.60	-0.76	-0.03	-1.98	-0.20
TSIC : 10 การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร	16.44530	107.93	101.54	104.78	100.74	127.68	98.89	94.39	101.93	100.35
(%YoY)		-1.97	-5.92	3.19	3.56	2.98	-1.83	-5.52	-1.66	1.73
TSIC : 11 การผลิตเครื่องดื่ม	3.89610	105.60	99.01	98.67	102.96	107.64	98.15	96.89	98.07	99.48
(%YoY)		8.12	-6.24	-0.34	24.15	6.54	-4.68	-9.80	-1.72	-2.17
TSIC : 19 การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม	9.54740	104.74	97.72	95.68	94.59	103.97	108.41	107.69	109.72	107.83
(%YoY)		-5.49	-6.71	-2.08	2.75	14.32	14.61	12.53	13.06	18.44
TSIC : 20 การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	7.96490	104.87	101.53	105.27	107.81	103.64	102.19	101.36	103.55	101.67
(%YoY)		-1.21	-3.19	3.69	3.45	-1.96	-5.21	-2.85	-7.64	-4.96
TSIC : 22 การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	8.84530	99.15	91.56	97.21	91.66	101.09	94.24	87.96	96.65	98.10
(%YoY)		-6.29	-7.65	6.17	18.28	-0.15	2.82	6.81	2.69	-0.40
TSIC : 23 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทำจากแร่อโลหะ	5.50260	100.54	95.38	94.97	97.03	100.19	98.19	90.50	101.35	102.74
(%YoY)		-1.50	-5.13	-0.43	5.97	-1.01	1.20	0.80	-0.17	2.95
TSIC : 24 การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	3.56480	96.17	89.30	102.07	109.32	98.17	97.51	97.08	105.86	89.60
(%YoY)		-10.14	-7.14	14.29	33.34	-9.34	-10.80	-6.16	-8.81	-17.37
TSIC : 26 การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์	8.88570	95.30	94.27	102.70	103.69	101.19	93.70	89.25	93.53	98.32
(%YoY)		-5.57	-1.07	8.94	19.97	-0.89	-9.63	-7.97	-7.84	-12.69

ที่มา : กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ : ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

ทั้งนี้ สามารถสืบค้นข้อมูลรายละเอียดดัชนีอุตสาหกรรม
ได้ที่เว็บไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) http://www.oie.go.th

พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกับไทย

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศยุทธศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลกรองจากรัสเซียและแคนาดา และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันมีประชากร 1.4 พันล้านคน โดยมีประชากรที่มีรายได้ปานกลางราว 400 ล้านคน เมืองหลวงคือกรุงปักกิ่ง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 34 แห่ง ประกอบด้วย 23 มณฑล (อาทิ กวางตุ้ง เสฉวน ยูนนาน ไหหลำ) 4 เทศบาลนคร (ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ ฉงชิ่ง และเทียนจิน) 5 เขตปกครองตนเอง (อาทิ กว่างซีจ้วง ทิเบต) และ 2 เขตบริหารพิเศษ (ฮ่องกง และมาเก๊า) ทั้งนี้ ไทยและจีนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 โดยปัจจุบันความสัมพันธ์ครบรอบ 47 ปี

ในอดีตจีนพัฒนาเศรษฐกิจโดยระบบสังคมนิยมและปรับการพัฒนาเข้าสู่สากลโดยเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) เมื่อปี 2544 ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาประเทศของจีนอยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะ 5 ปี ฉบับที่ 14 (ปี 2564 – 2568) และวางเป้าหมายระยะยาวถึงปี 2578 โดยการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพสูง สาระสำคัญกล่าวถึง “ความใหม่” 3 ประการ ได้แก่ (1) การเข้าสู่ช่วงการพัฒนาใหม่ หลังจากจีนประกาศความสำเร็จในภารกิจการบรรเทาความยากจนและกำลังจะประกาศการบรรลุเป้าหมาย “สังคมกินดีอยู่ดี” และเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสู่เป้าหมาย “ประเทศสังคมนิยมที่มีความทันสมัย” (2) แนวคิดการพัฒนาใหม่ คือ “นวัตกรรมการประสานงาน เทคโนโลยีสีเขียว การเปิดกว้างและร่วมแบ่งปัน” ของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง และ (3) รูปแบบการพัฒนาใหม่

ภายใต้นโยบายเศรษฐกิจวงจรคู่ (Dual circulation) ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 กำหนดตัวชี้วัดหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ การขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยนวัตกรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน โดยไม่กำหนดเป้าหมายการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) โดยระบุเพียงให้มีอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่เหมาะสม และเป็นไปตามสถานการณ์ความเป็นจริงในแต่ละปี พร้อมทั้งยังคำนึงถึงคุณภาพ ประสิทธิภาพ และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย และเป็นครั้งแรกที่จีนกำหนดบทเฉพาะเรื่องความมั่นคงของการพัฒนา (Safe Development) เพื่อสะท้อนว่ารัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างมั่นคง เน้นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างหลักของประเทศ ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางพลังงาน และความมั่นคงทางการเงิน โดยเฉพาะในช่วงที่ยังคงเผชิญกับความไม่แน่นอนทั้งจากสถานการณ์การเมืองโลกและการแพร่ระบาดของโควิด-19

ด้านการพัฒนาด้วยนวัตกรรม ในปี 2564 จีนได้ดำเนินนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมนวัตกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี (National Economic and Technological Development Zones) มากกว่า 200 แห่ง ในพื้นที่ 31 มณฑลและเขตปกครองตนเองครอบคลุมเกือบทั่วประเทศ เพื่อรองรับการนำเข้า-ส่งออกสินค้า รวมถึงการลงทุนจากต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรี สามารถพึ่งพาตนเองและพัฒนาระบบอุตสาหกรรมที่ทันสมัย รวมทั้งพัฒนาแนวทางความร่วมมือทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ จีนยังมีนโยบายการพัฒนาโดยมุ่งปฏิรูปโครงสร้างด้านอุปทาน (supply-side structural reform) ของประเทศ เพื่อเพิ่มการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ ส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศควบคู่ไปกับการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการผลิตและฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับโลกตลอดจนให้ความสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมและการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนา อาทิ เทคโนโลยี 5G ศูนย์ข้อมูลระบบคลาวด์ (cloud computing) เทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีอัจฉริยะเพื่อยกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ รวมถึงมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจดิจิทัลนำร่องขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างผู้ประกอบการ (Start-ups) ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม ตลอดจนอยู่ระหว่างการจัดตั้งศูนย์สาธิตด้านนวัตกรรมและผู้ประกอบการ

ด้านเศรษฐกิจและการค้ากับต่างประเทศ จีนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศผ่านการเข้าร่วมในการจัดทำความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ที่มีมาตรฐานสูง ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีมาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันจีนได้มีความตกลง FTA จำนวน 19 ฉบับ กับ 26 ประเทศทั่วโลก โดยล่าสุดจีนได้ลงนามในความตกลง FTA ระดับทวิภาคีกับมอริเชียส ซึ่งเป็นประเทศแรกของภูมิภาคแอฟริกา และกับกัมพูชา รวมถึงมีการยกระดับมาตรฐานความตกลง FTA ที่มีอยู่แล้วกับสิงคโปร์และนิวซีแลนด์ ตลอดจนอยู่ระหว่างการเจรจากับปากีสถาน ในส่วนของความตกลง FTA ระดับพหุภาคี จีนได้ร่วมลงนามในความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2563 ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 15 ประเทศ รวมถึงอยู่ระหว่างการพิจารณาเข้าร่วมในความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ซึ่งทั้งสองความตกลงฯ เป็นความตกลงที่ครอบคลุมประเด็นด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน โดยมีการสร้างมาตรฐานและกฎระเบียบร่วมกันระหว่างประเทศภาคี ทั้งในประเด็นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มาตรฐานแรงงาน กฎหมายสิ่งแวดล้อม รวมถึงกลไกแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลและนักลงทุนต่างชาติ

นอกจากนี้ จีนยังมีบทบาทสำคัญในกรอบความร่วมมือระดับนานาชาติ อาทิ APEC, G20, BRICS, WTO ตลอดจนความร่วมมือในกรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาค รวมถึงการมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ค.ศ. 2030 ขององค์การสหประชาชาติ และการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยการสนับสนุนเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้แก่ประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 การวิจัยและพัฒนาวัคซีนโควิด-19 ผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับองค์การอนามัยโลกและประเทศต่าง ๆ รวมถึงการผลักดันนโยบายข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ซึ่งเป็นนโยบายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศของจีนกับประเทศต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมทั้งเส้นทางทางบกและทางทะเลรวม 171 ประเทศ รวมถึงได้ขยายแนวคิดไปสู่เส้นทางสายไหมดิจิทัล (Digital Silk Road) ซึ่งเป็นเส้นทางการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนไปสู่โลกยุคไซเบอร์ ตลอดจนอยู่ระหว่างการพัฒนา Health Silk Road และ Green Silk Road ให้ครอบคลุมความร่วมมือที่หลากหลายกับต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

จีนให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและรอบด้านควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ จากการมีประชากรจำนวนมากในขณะที่ทรัพยากรของโลกมีอยู่อย่างจำกัดและต้องบริหารจัดการร่วมกับประเทศอื่น ๆ จึงเป็นแรงผลักดันให้จีนเกิดการพัฒนานวัตกรรมด้านต่าง ๆ การพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงในกระบวนการผลิต รวมถึงการเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมภายนอกเพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ปัจจุบันไทยและจีนมีความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในหลายมิติ ทั้งในด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรมครอบคลุมระดับมหภาค อนุภูมิภาคไปจนถึงรายมณฑล ที่สำคัญ ดังนี้

- ด้านการค้าและการลงทุน ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (2560 – 2564) การค้ารวมระหว่างไทยและจีนมีมูลค่าเฉลี่ย 83,354 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยแบ่งออกเป็นการส่งออกมูลค่าเฉลี่ย 31,202 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และนำเข้ามูลค่าเฉลี่ย 52,152 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ทั้งนี้ จีนยังคงความสำคัญในฐานะคู่ค้าและนักลงทุนหลักของไทย

สำหรับข้อมูลล่าสุดในปี 2564 จีนยังคงเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ของไทย โดยเป็นตลาดส่งออกอันดับ 2 และนำเข้าอันดับ 1 ของไทย ซึ่งมีมูลค่าการค้ารวม 103,750 ล้านเหรียญสหรัฐฯ แบ่งเป็นการส่งออกมูลค่า 37,204 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และนำเข้ามูลค่า 66,546 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สินค้าส่งออกของไทยที่สำคัญ ได้แก่ ผลไม้สดและแปรรูป เม็ดพลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เคมีภัณฑ์ ยางพารา รถยนต์และส่วนประกอบ สำหรับสินค้านำเข้าจากจีนที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เหล็กและผลิตภัณฑ์ สินแร่โลหะ พลาสติก ที่ผ่านมา แม้ไทยจะเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับจีน แต่ส่วนใหญ่เป็นการขาดดุลเนื่องจากไทยนำเข้าสินค้าประเภททุนของจีนเป็นหลัก สำหรับด้านการลงทุน จีนเป็นนักลงทุนต่างชาติอันดับ 4 ของไทย รองจากญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) พบว่า จีนมีมูลค่าการลงทุนสะสมในไทยระหว่างปี 2560-2564 ประมาณ 11,960 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยในปี2564 นักลงทุนจากจีนได้แสดงความจำนงขอรับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI จำนวน 117 โครงการ คิดเป็นเงินลงทุนประมาณ 1,423 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งพบว่าปัจจุบันจีนมีแนวโน้มปรับโครงสร้างการลงทุนจากเดิมที่ใช้เงินลงทุนสูงมาสู่การลงทุนที่มีขนาดเล็กลงและใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น

- ความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่โขง-ล้านช้าง (Mekong-Lancang Cooperation: MLC) ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม ไทย และจีน มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ลดความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิก ผ่านการสนับสนุนงบประมาณโดยกองทุนพิเศษแม่โขง-ล้านช้าง (MLC Special Fund) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยในปี 2562 กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับการอนุมัติงบประมาณเพื่อดำเนิน “โครงการอบรมการยกระดับการพัฒนานโยบายอุตสาหกรรมสำหรับประเทศในกรอบความร่วมมือแม่โขง-ล้านช้าง” เพื่อถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกแม่โขง-ล้านช้าง โดยได้จัดกิจกรรมเป็นรูปแบบออนไลน์เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2565 รวมถึงได้จัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนดังกล่าวเป็นประจำทุกรอบ

- ความร่วมมือระดับรายมณฑล ล่าสุดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นประธานร่วมฝ่ายไทยในการประชุมระดับสูงระหว่างไทย-มณฑลกวางตุ้ง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2564 ร่วมกับผู้ว่าการมณฑลกวางตุ้งฝ่ายจีน โดยทั้งสองฝ่ายได้เห็นชอบต่อการกำหนดนโยบายและทิศทางความร่วมมือระหว่างไทยกับมณฑลกวางตุ้ง รวมถึงการส่งเสริมความเชื่อมโยงเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างกันเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองฝ่ายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 การระบุสาขาความร่วมมือและอุตสาหกรรมที่ควรดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ได้แก่ หุ่นยนต์อัจฉริยะ ปัญญาประดิษฐ์ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และอุตสาหกรรมการแพทย์ รวมถึง Start-up และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการนำเสนอศักยภาพของแต่ละฝ่าย โดยเฉพาะเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) กับนครกว่างโจวและเมืองเซินเจิ้น ซึ่งอยู่ในเขตเศรษฐกิจอ่าวกวางตุ้ง-ฮ่องกง-มาเก๊า (Guangdong - Hong Kong - Macao Greater Bay Area: GBA)

- ด้านอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการร่วมว่าด้วยความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ไทย-จีน พ.ศ. 2560-2564 ในสาขาเศรษฐกิจและการค้า ด้านการอำนวย

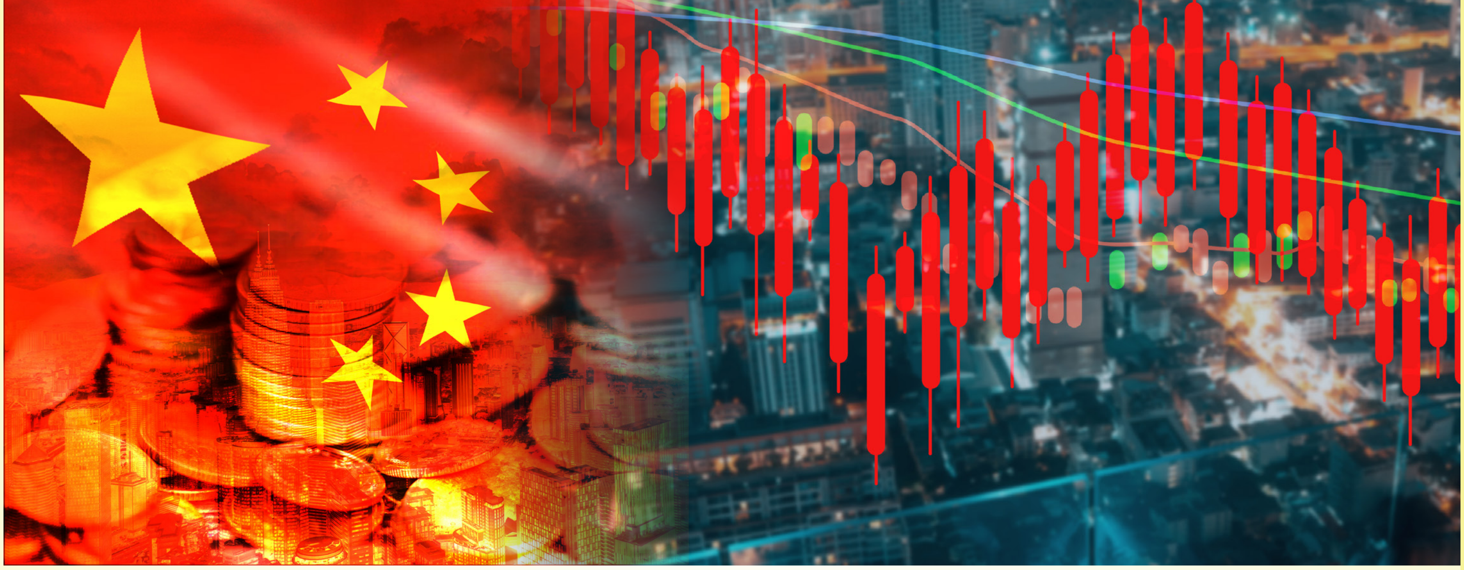

ความสะดวกทางการค้า โดยเมื่อเดือนธันวาคม 2561 กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับข้อเสนอจาก The State Administration for Market Regulation (SAMR) ของจีน ในการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมโดยการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ด้านการมาตรฐาน การตรวจสอบรับรอง และการตรวจสอบคุณภาพร่วมกัน โดยปัจจุบัน ทั้งสองฝ่ายอยู่ระหว่างการติดต่อประสานงานเพื่อจัดทำร่างโต้ตอบ MOU ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีสาขาอุตสาหกรรมด้านการพัฒนาศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยกระทรวงอุตสาหกรรมอยู่ระหว่างดำเนินการกระบวนการภายในประเทศในการพิจารณาข้อเสนอการจัดตั้งสำนักงานที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรมในประเทศจีน เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมระหว่างไทย-จีน ในการให้บริการข้อมูลเชิงลึก ส่งเสริมความร่วมมือด้านเทคโนโลยี กระบวนการผลิต มาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการและ SMEs

ขณะเดียวกันไทยดำเนินนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม 4.0 และโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) เพื่อขับเคลื่อนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายของจีน และสามารถพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมในสาขาเป้าหมายที่มีศักยภาพร่วมกันภายใต้กลไกการดำเนินงานของทั้งสองฝ่ายให้แน่นแฟ้นและยั่งยืนได้ต่อไป

จัดทำโดย :
นายสรวิศ ชัยเลิศวณิชกุล

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
รายงานการทบทวนนโยบายการค้าภายใต้ WTO ของจีน
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ผลกระทบของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทย จากความขัดแย้งระหว่าง รัสเซีย-ยูเครน

กองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 2

ความขัดแย้งระหว่างประเทศรัสเซียและยูเครน เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 หลังจากที่สภาสูงของรัสเซียเห็นชอบให้ประธานาธิบดีสามารถส่งกองทัพไปต่างประเทศได้ หลังจากนั้นรัสเซียได้บุกเข้าโจมตียูเครน ขณะที่การเจรจายังไม่มีท่าทีว่าจะคืบหน้า วิกฤตรัสเซียและยูเครนก็กลับมาสร้างความตึงเครียดทางภูมิภาคอีกครั้ง ทำให้ชาติตะวันตกและประเทศอื่น ๆ ประกาศมาตรการคว่ำบาตรรัสเซียในด้านต่าง ๆ เช่น ห้ามส่งออกสินค้าเทคโนโลยีไปรัสเซีย ห้ามรัฐวิสาหกิจและบริษัทของรัสเซียขอสินเชื่อและเข้าถึงเงินสกุลต่างประเทศ ควบคุมการส่งออกและห้ามการดำเนินธุรกรรมทางการเงิน อายัดสินทรัพย์ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลรัสเซีย เป็นต้น จากความขัดแย้งดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ดังนี้

สถานการณ์โลก

จากสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อราคาพลังงานและราคาสินค้าเกษตรโลก ให้ปรับตัวสูงขึ้นโดยเฉพาะข้าวสาลีที่ราคามีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นกว่า 37.1% เนื่องจากรัสเซียและยูเครนเป็นผู้ส่งออกข้าวสาลีรายใหญ่ของโลก สอดคล้องกับราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้นกว่า 61% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน นับเป็นราคาที่สูงสุดในรอบหลายปี และเมื่อเทียบสัดส่วนการส่งออกข้าวสาลีโลก พบว่าในปี 2564 ประเทศรัสเซียมีปริมาณการส่งออกข้าวสาลี จำนวนกว่า 27 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วน 16.06% ในขณะที่ประเทศยูเครนมีปริมาณการส่งออก จำนวนกว่า 20 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วน 11.76% จะเห็นได้ว่าสัดส่วนทั้งสองประเทศรวมกันมีปริมาณมากกว่า 25% ของโลก ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อราคาข้าวสาลีโลกที่เปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

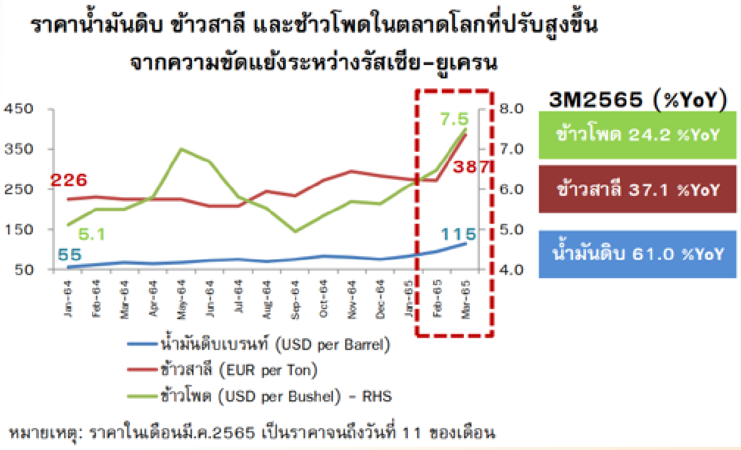

ที่มา : MARKET INSIDER และ TRADE MAP รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

สัดส่วนปริมาณการส่งออกข้าวสาลีโลก

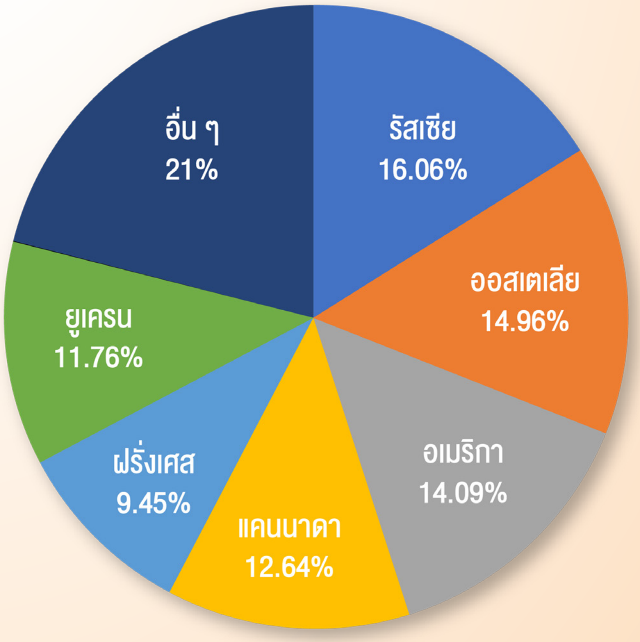

ที่มา : Global Trade Atlas สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มี.ค. 65

▶ ด้านการนำเข้า

อันดับ	สินค้านำเข้าจากประเทศรัสเซีย	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณการนำเข้า (กิโลกรัม)
1	ปลาซาร์ดีนแช่แข็ง	1,271,328,663	58,301,358
2	ปลาแซลมอนแช่แข็ง	880,926,085	6,796,601
3	กุ้งน้ำเย็น	73,714,030	146,124

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร ปี 64

ประเทศรัสเซียถือเป็นคู่ค้าลำดับที่ 30 ของไทย ในภาพรวมประเทศไทยนำเข้าสินค้าอาหารจากประเทศรัสเซียมีมูลค่า 2,440 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพียง 0.51% ของมูลค่านำเข้าอาหารโดยรวม โดยสินค้าหลักที่นำเข้า ได้แก่ ปลาซาร์ดีนแช่แข็ง 52.1% ปลาแซลมอนแช่แข็ง 36.1% กุ้งน้ำเย็น 3% และอื่น ๆ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนการนำเข้าสินค้าอาหารจากประเทศรัสเซียพบว่าในเบื้องต้นยังไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยมากนัก

อันดับ	สินค้านำเข้าจากประเทศยูเคน	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณการนำเข้า (กิโลกรัม)
1	ข้าวสาลี	3,417,612,344	349,599,209
2	น้ำมันเมล็ดทานตะวัน	377,801,582	9,330,852
3	ข้าวบักวีต	815,148	69,200

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร ปี 64

สำหรับประเทศยูเครนถือว่าเป็นคู่ค้าลำดับที่ 22 ของไทย การนำเข้าสินค้าอาหารของประเทศไทยจากประเทศยูเครนมีมูลค่า 4,007 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 0.84% ของมูลค่านำเข้าอาหารโดยรวม สินค้าหลักที่นำเข้า ได้แก่ ข้าวสาลี 87.7% น้ำมันเมล็ดดอกทานตะวัน 9.4% ข้าวบักวีต 1.7% และอื่น ๆ

โดยไทยมีปริมาณการนำเข้าข้าวสาลีจากยูเครนมากเป็นอันดับ 3 รองจากออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา คิดเป็นสัดส่วน 12.87% ของการนำเข้าข้าวสาลีทั้งหมดของไทย จึงอาจจะได้รับผลกระทบในส่วนนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อรัสเซียและยูเครนซึ่งเป็นสองประเทศรายใหญ่ไม่สามารถส่งออกได้แล้ว ซึ่งจะส่งผลกับปริมาณแป้งสาลีที่มีจำนวนไม่พอกับความต้องการตลาดโลก เกิดการแย่งชิงสินค้ากันในตลาด ส่งผลให้ราคาสูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สำหรับข้าวสาลีส่งผลต่อไทยในแง่ต้นทุนวัตถุดิบของอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้ข้าวสาลีเป็นวัตถุดิบ เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป

Rank	Trade Partner	United States (Dollars)	% Share (กิโลกรัม)
		2564	2564
1	Australia	311,663,814	38.90
2	United States	208,851,446	26.07
3	Ukraine	103,115,984	12.87
4	Argentina	51,458,375	6.42
5	Cananda	51,194,461	6.39
20	Russia	-	-

ที่มา : Global Trade Atlas ค้นหาเมื่อวันที่ 20 มี.ค. 65

ขนมปัง ผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ และอาหารสัตว์ให้มีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น โดยวัตถุดิบทางการเกษตรที่เป็นสินค้าทดแทน เช่น ข้าวโพดก็มีปริมาณผลผลิตที่น้อยตามฤดูกาล จึงส่งผลให้ราคาข้าวโพดดิบสูงขึ้นกว่า 24.2% เมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งผู้เขียนมองว่าหากการรบยังคงยืดเยื้อต่อไป ผู้ประกอบการจะประสบปัญหาอุปทานขาดแคลน หรือถ้าไทยสามารถนำเข้าจากประเทศอื่นได้ ก็ยังคงต้องเผชิญกับราคานำเข้าที่สูง เนื่องจากการแย่งวัตถุดิบกันในตลาดโลกที่ภาวะราคาสินค้าเกษตรอยู่ในระดับสูง

- **อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป** อาจต้องเผชิญการขาดแคลนวัตถุดิบ รวมถึงราคาต้นทุนวัตถุดิบที่สูงซึ่งอาจใช้สินค้าเกษตรอื่นทดแทนได้ยาก เนื่องจากในแต่ละสถานประกอบการมีสูตรในการผลิตที่ใช้แป้งสาลีเป็นหลัก นอกจากจะทดลองสูตรใหม่ซึ่งต้องใช้เวลาในการวิจัยและพัฒนา เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ขนมปัง ผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ เส้นก๋วยเตี๋ยว

- **อุตสาหกรรมอาหารสัตว์** เนื่องจากข้าวสาลีเป็นหนึ่งในวัตถุดิบอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อาจกระทบต่อการผลิตและการส่งออกในบางภาคส่วน รวมถึงพืชทดแทนอื่นอย่างมันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีราคาปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากอุปทานขาดแคลน และยังไม่รวมถึงการแย่งชิงมันสำปะหลังมาจากในภาคพลังงานทดแทนอีกด้วย ส่งผลไปถึงราคาปลายทางที่ต้องปรับตัวสูงขึ้น เช่น เนื้อสัตว์ ซึ่งผู้บริโภคจะเป็นผู้รับภาระจากราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้น

ไทยส่งออกอาหารไปยังรัสเซีย
จำนวน 4,035 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 0.37%

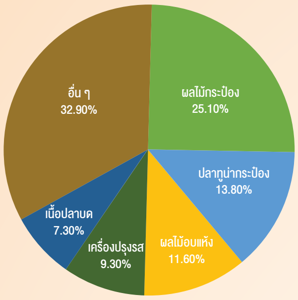

ไทยส่งออกอาหารไปยังยูเครน
จำนวน 1,118 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 0.1%

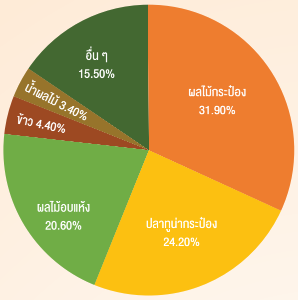

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพานิชย์ โดยครวามร่วมมือจากกรมศุลกากร ปี 64

◀ ด้านการส่งออก

จากการวิเคราะห์พบว่าประเทศไทยอาจจะยังไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ความขัดแย้งรัสเซีย-ยูเครนมากนัก เนื่องจากมูลค่าการส่งออกปี 2564 สินค้าอาหารจากไทยไปยังรัสเซีย 4,035 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 0.37% โดยสินค้าหลักที่ไทยส่งออก ประกอบด้วย ผลไม้กระป๋อง อาหารทะเลกระป๋อง เป็นต้น ซึ่งไม่น่าจะส่งผลกระทบมากนัก ในส่วนของประเทศยูเครน ในปี 2564 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกอาหาร 1,118 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 0.10% โดยสินค้าหลักส่วนใหญ่เป็นพวกสินค้ากระป๋องเช่นเดียวกับรัสเซีย อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ของผู้เขียนคิดว่าหากสงครามยืดเยื้ออาจทำให้รายได้จากการส่งออกอาหารของไทยไปยังประเทศรัสเซีย-ยูเครนลดลงกว่า 5 พันล้านใน 1 ปี

โดยสรุปแล้ว ผู้เขียนมองว่าความขัดแย้งของ 2 ประเทศนี้มีท่าทีจะยืดเยื้อ และกินระยะเวลานาน ในด้านการนำเข้าข้าวสาลีซึ่งประเทศรัสเซียและยูเครนถือเป็นรายใหญ่ของโลก แม้ว่าตลาดหลักในการนำเข้าข้าวสาลีของไทยคือประเทศออสเตรเลียและอเมริกา แต่ผู้ประกอบการที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากประเทศรัสเซียและยูเครนอาจต้องหาแหล่งนำเข้าใหม่ เช่น ประเทศอินเดีย (ปัจจุบันไทยนำเข้าข้าวสาลีจากอินเดียปริมาณ 4.2 ล้านกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.2 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด) โดยในแต่ละปีอินเดียผลิตข้าวสาลีได้กว่า 100 ล้านตัน คิดเป็นราว 14% ของการผลิตข้าวสาลีทั่วโลก โดยคาดว่าในปี 2565 อินเดียจะสามารถส่งออกข้าวสาลีได้มาก 7 ถึง 8 ล้านตัน ขณะเดียวกันผู้ผลิตอาหารแปรรูป เช่น อาหารสัตว์ อาจจะต้องมีการวิจัยและพัฒนาปรับสูตรการผลิตใหม่เพื่อลดการใช้ข้าวสาลี แต่ยังคงคุณค่าทางโภชนาการเช่นเดิม อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้มีมาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว เช่น ลดอัตราเงินสมทบของนายจ้างและลูกจ้างที่อยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 เพื่อให้มีกำลังในการใช้จ่ายและผู้ประกอบการยังมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นในการดำเนินกิจการ กำกับดูแลการปรับราคาก๊าซหุงต้มไม่ให้สูงเกินไป เพื่อแบ่งเบาภาระให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบและส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมน้อยที่สุด

จัดทำโดย :
นางสาวบัณฑิตา เกียรติมณีรัตน์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/wheat-Ukraine-z3310.aspx : ศูนย์วิจัยกสิกร
http://www2.ops3.moc.go.th/ : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
http://fic.nfi.or.th/hot_issue_detail.php?smid=2495 : สถาบันอาหาร
connect.ihsmarkit.com : Global Trade Atlas

นายทองชัย ชวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ สศอ. ร่วมพิธีถวายเครื่องบวงสรวงองค์พระนารายณ์ และพระภูมิเจ้าที่ ประจำกระทรวงอุตสาหกรรม เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ครบรอบ 31 ปี ในวันที่ 6 กันยายน 2565 ณ บริเวณด้านหน้าอาคารสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

นางศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นประธานการประชุมพิจารณากระบวนการผลิตที่เป็นสาระสำคัญตามประกาศสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เรื่องกระบวนการผลิตที่เป็นสาระสำคัญของของในเขตปลอดอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรหรือในเขตประกอบการเสรีตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำหรับผลิตภัณฑ์หลอดเก็บตัวอย่างเลือด หลอดพลาสติก และก้านจับหลอดเก็บตัวอย่างเลือด เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2565 ณ ห้องประชุม 203

นายทองชัย ชวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ร่วมพิธีลงนามถวายพระพร และพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ประจำปี 2565 เบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2565 เมื่อวัน 25 กรกฎาคม 2565 ณ ห้องประชุม 601 อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

การส่งออก – นำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 2 ปี 2565

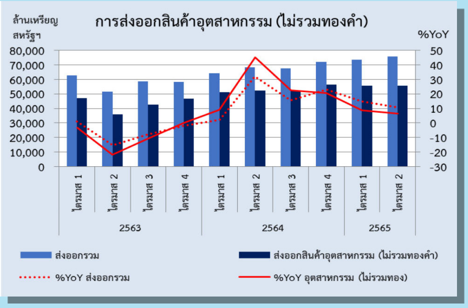

ไตรมาส 2 ปี 2565 การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวร้อยละ 6.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการขยายตัวของสินค้าสำคัญ อาทิ อัญมณีประเภทพลอย เครื่องประดับแท้ทำด้วยทอง เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ตามลำดับ ส่วนตลาดส่งออกส่วนใหญ่ขยายตัว เช่น สหรัฐอเมริกา อาเซียน (5) อินเดีย ตะวันออกกลาง (15) สหภาพยุโรป (27) ญี่ปุ่น และ CLMV ในขณะที่ประเทศจีนและออสเตรเลียหดตัว

หมายเหตุ : *อาเซียน (5) ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และบรูไน CLMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม*

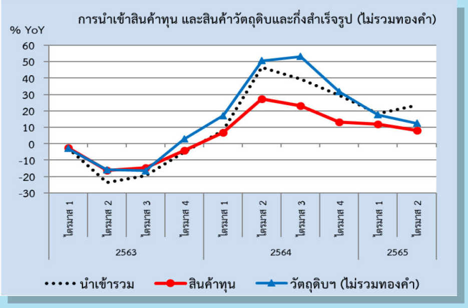

ไตรมาส 2 ปี 2565 การนำเข้าสินค้าขยายตัวร้อยละ 23.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยการนำเข้าสินค้าเชื้อเพลิงขยายตัวร้อยละ 95.7 สินค้าทุนขยายตัวร้อยละ 8.1 จากการนำเข้าผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวร้อยละ 12.5 จากการนำเข้าอุปกรณ์ส่วนประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (แผงวงจรไฟฟ้า) ปุ๋ย เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ และเม็ดพลาสติก

สินค้า	2562				2563				2564				2565	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ)	-1.9%	-5.3%	-3.8%	-2.8%	-3.3%	-21.8%	-10.5%	0.2%	9.1%	45.1%	22.4%	20.7%	8.8%	6.5%
นำเข้าสินค้า	-9.1%	-5.5%	0.6%	-2.0%	-2.4%	-16.2%	-14.6%	-4.0%	6.9%	27.3%	23.0%	13.2%	12.0%	8.1%
นำเข้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ)	-2.3%	-2.4%	-2.8%	-6.8%	-2.8%	-15.9%	-16.5%	2.9%	17.2%	50.5%	53.1%	31.7%	17.6%	12.5%

สินค้าอุตสาหกรรม 3 อันดับแรกในตลาดส่งออกสำคัญของไทย ไตรมาส 2 ปี 2565

- รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (+1.0%)
- เคมีภัณฑ์ (+7.2%)
- เม็ดพลาสติก (+8.0%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (-4.5%)
- อัญมณีและเครื่องประดับ (+28.6%)
- ผลิตภัณฑ์ยาง (-10.3%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (+17.7)
- ผลิตภัณฑ์ยาง (-4.4%)
- เครื่องโทรสารและส่วนประกอบ (+144.4%)

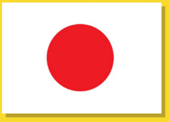

- รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (-15.1%)
- เคมีภัณฑ์ (-5.3%)
- เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ (-9.1%)

- ผลิตภัณฑ์ยาง (+26.3%)
- เม็ดพลาสติก (-0.5%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (-18.3%)

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ประมวลผล โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

OIE Businesss Indicators | ตัวชี้วัดเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม

The Early Warning System of industrial Economics : EWS-IE

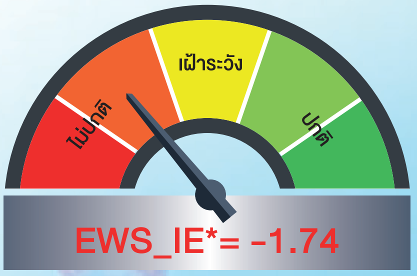

หลักการพิจารณาสัญญาณการเตือนภัย

ระบบเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย (EWS IE) ดำเนินการโดยใช้ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม MPI) ซึ่งจัดทำโดย สศอ. เป็นตัวแปรอ้างอิง เปรียบเทียบกับตัวแปรชี้นำภาวะเศรษฐกิจล่วงหน้า (Leading indicators) วัดค่าความผิดปกติที่มีผลต่อภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ได้กำหนดให้ใช้สัญญาณมาตรวัดเป็นเครื่องมือชี้นำการเตือนภัยล่วงหน้า ๒ -๓ เดือน แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับปกติสีเขียว ระดับเฝ้าระวังสีเหลือง และ ระดับไม่ปกติสีแดง

EWS-IE เดือนกันยายน พฤศจิกายน 2565 ส่งสัญญาณไม่ปกติ

โดยปัจจัยภายในประเทศส่งสัญญาณปกติ ได้แก่ ดัชนีปริมาณสินค้านำเข้าของไทย ดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจของไทย 3 เดือนข้างหน้า ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรมของไทย 3 เดือนข้างหน้า เนื่องจากอุปสงค์ภายในประเทศเติบโตตามการขยายตัวในภาคบริการ ซึ่งส่งผลให้ความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น มีเพียงการลงทุนภาคเอกชนที่ส่งสัญญาณเฝ้าระวัง ส่วนปัจจัยต่างประเทศส่งสัญญาณเฝ้าระวัง ได้แก่ ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของสหภาพยุโรป ดัชนีชี้นำเศรษฐกิจและดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจของสหรัฐอเมริกาที่ต้องเฝ้าระวังภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้น และดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคอุตสาหกรรมญี่ปุ่นปรับลดลงต่อเนื่อง ส่วนดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคจีนส่งสัญญาณไม่ปกติ จากการใช้นโยบายเข้มงวดควบคุมโควิด-19 รวมถึงข้อพิพาทในช่องแคบไต้หวัน สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ http://iiu.oie.go.th/pdf/warning/ 20220920185724 .pdf

ที่มา : http://iiu.oie.go.th/

รายการ	ปี พ.ศ. 2546				ปี พ.ศ. 2546			
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ก.ค.	ส.ค.**
ดัชนีอุตสาหกรรม (ถ่วงน้ำหนักมูลค่าเพิ่ม)	103.7 (+0.70)	96.52 (+20.96)	90.46 (-0.34)	100.17 (+4.67)	105.36 (+1.60)	95.79 (-0.76)	95.71 (+6.37)	99.60 (+14.89)

หมายเหตุ : * หมายถึง ค่า EWS_IE เฉลี่ย 3 เดือน, **เป็นตัวเลขประมาณการเบื้องต้น, () อัตราร้อยละการเปลี่ยนแปลงจากปีก่อน (%YoY)

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI)

ไตรมาสที่ 2/2565 MPI หดตัวเล็กน้อยร้อยละ 0.8 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน อุตสาหกรรมที่ส่งผลให้ดัชนีหดตัวจากไตรมาสเดียวกันของปี 2563 อาทิ Hard Disk Drive เม็ดพลาสติก เหล็กและเหล็กกล้า เฟอร์นิเจอร์ น้ำมันปาล์ม

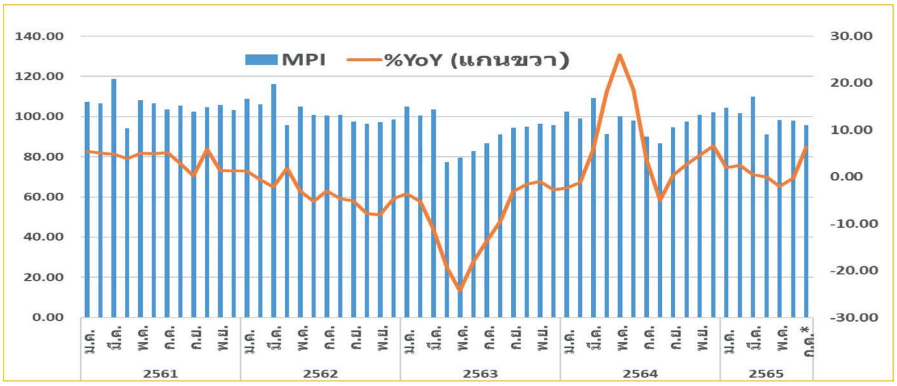

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม The Office of Industrial Economics, Ministry of Industry

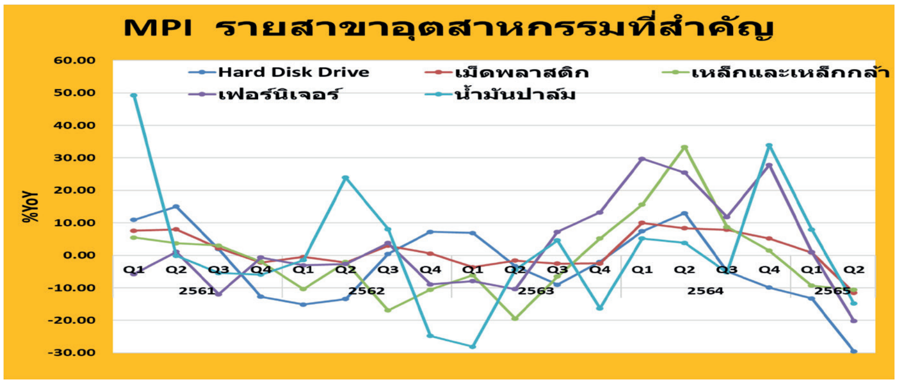

		MPI (%YoY)
2564	Apr	18.2
	May	26.0
	Jan	18.6
	Q2	21.0
	Jul	3.7
	Aug	-4.9
	Sep	0.4
	Q3	-0.3
	Oct	2.7
	Nov	4.6
	Dec	6.7
	Q4	4.7
2565	Jan	2.0
	Feb	2.5
	Mar	0.4
	Q1	1.6
	Apr	-0.03
	May	-2.0
	Jan	-0.2
	Q2	-0.8